Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

2-йил чиқиши. 30 ЯНВАРЬ 1967 й. ДУШАНБА. № 25 (180). БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«ЭСКИ» ШАҲАРНИНГ ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАРИ

Яқин-яқингача Охунбобоев майдонидаги бири-бирига тиралиб турган кесак деворли уйлар ўрнида ҳозирда экскаваторлар, бульдозерлар ва ағдарма машиналарнинг гуриллаган овози эшитилмоқда.

Бу ерда пойтахтимизнинг жамолини очадиган бинога пойдевор тайёрланмоқда. Бу, Тошкентнинг бош универмаги биносидир.

Иш юритувчи 2-қурилиш трести 1-механизация бошқармасининг прораби С. И. Тkaченконинг қўли-қўлига тегмайди. Бу жойда ҳосил бўлган тупроқ тепа устидан пастда олиб борилаётган ишлар фронти яққол кўзга ташланади. Экскаватор кузови айвондек келадиган ағдарма машиналар елкасига тонналаб тупроқ ортмоқда.

Механизаторлар қурилиш майдонини январь охиригача монтажчиларга тахт қилиб бериш мажбуриятини олишган. Бунинг учун юз минг кубометрдан ортиқ тупроқ қазиб чиқариш керак. Шунинг учун ҳам механизаторлар ишни жадаллаштирдилар.

«Бош универмаг қурилишининг дирекцияси» деган ёзув осиб қўйилган уйда кўпқаватли бинолар қурилиши 11-трестига қарашли 2-қурилиш бошқармасининг вакили П. А. Новиковни учратиш мумкин. У бино қуриладиган пойдевор лойиҳага мос бўлишлигини кузатиб бормоқда.

— Янги универмаг шаҳарда энг катта магазин бўлади, — дейди П. А. Новиков, — ёзиб қўйилган лойиҳани кўрсатиб. — Бинонинг узунлиги 143 метр, эни 60 метр бўлади. Барча омборлар ва ёрдамчи хоналар подвалга жойлашади.

ЯНГИ УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИ

Қудратли механизмларнинг шовқин-суронлари эртадан кечгача тинмайди. Ўнлаб бульдозерлар сурган тупроқни экскаваторлар ағдарма машиналарга «орқалатади».

Бугун Қўйлиқ уйсозлик комбинати атрофида Москва давлат лойиҳалаш институти тайёрлаган лойиҳа асосида янги уйсозлик комбинатини бунёд этиш ишлари жадал бошлаб юборилди.

Қўйлиқ уйсозлик комбинати базасида қурилаётган бу комбинат 14 гектардан ортиқ майдонни эгаллайди.

Янги корхонанинг техника ускуналари маҳсулот ишлаб чиқариш технологиясига кўра иттифоқимизда эмас, балки жаҳондаги мавжуд уйсозлик комбинатларидан устун бўлади.

Корхонанинг бош корпуси квадрат шаклда бўлиб, ён деворлари ва томи ёруғликни яхши ўтказадиган материал билан қопланади. Бу — цехни табиий ёруғлик билан таъминлаб, электр қувватини тежаш имконини беради. Бетон қолипларга махсус қувурлар орқали босим остида етказиб берилади. Панелларни қуритиш процессида буғ ўрнига электр иситгичлар қўлланилади.

Комбинат ишга тушгач, ҳар йили 210 минг квадрат метр уй-жой биноси тайёрлаб беради. Бу, ҳар бир кишига 9 квадрат метрдан тақсимлаганда йилига 30 минг кишига уй тайёрланади демакдир. Корхонани қуришдан тортиб ишга туширишгача бўлган техника ускуналари ўрнатиш ишлари француз мутахассислари бажарадилар.

9 қаватли бинолар учун махсус панеллар тайёрлайдиган корхона Октябрь революциясининг 50 йиллигигача ишга тушади.

Янги комбинат — тошкентликларни уй-жойлар билан таъминлашда, шаҳар қиёфасини ўзгартиришда катта хизмат кўрсатади, — дейди қурилиш ишлари бошлиғи С. П. Козелков.

СТУДЕНТЛИКДАН РЕКТОРЛИККАЧА

Саъди Ҳасанович сентябрь кунларида Тошкент Давлат университети физика-математика факультетининг даргоҳига кириб келганидан бери орадан ўттиз йилча вақт ўтди. Ёш студент ўзи танлаб олган математика фанини охиригача севиб ўқиди. Унинг математика фанига бўлган қизиқиши ва истагини факультет ўқитувчилари биринчи имтиҳонлардаёқ билиб олдилар ҳамда унинг билимларини юқори баҳоладилар. Саъди Ҳасанович университетни тамомлагач, бу соҳанинг таниқли профессори Всеволод Иванович Романовский уни ўз ҳузурига чақириб, аспирантурада ўқишга ундади.

Аспирант ўзининг биринчи изланишларини устозининг соҳаси — эҳтимоллик назарияси ва математика статистикаси соҳаси бўйича олиб борди. Орадан беш йил ўтгач, С. Ҳ. Сирожиддинов математика фани бўйича кандидатлик диссертациясини ёқлади.

Унинг илмий мақолалари газета саҳифаларида ёритилиб борди.

1956 йилда талантли математикни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзоси қилиб сайладилар.

Ўртоқ Сирожиддинов СССР Фанлар академияси Математика институти қошидаги докторантурада сабот билан илмий иш олиб борди. У Москва Давлат университетининг эҳтимоллик назарияси кафедрасида илмий иш олиб бориб, докторлик диссертациясини ёқлади. Шундан кейин олим яна Тошкентга қайтиб келади. Бу ерда олимнинг катта ташкилотчилик қобилиятлари намоён бўлади. У Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Математика институтига раҳбарлик қилиш билан бирга институтнинг республикада йирик илмий марказ бўлиб қолишига эришади ҳамда ҳозирги замон математикасининг актуал масалалари устида муваффақиятли иш олиб боради.

Профессор С. Ҳ. Сирожиддинов республикамиздаги ёшлар ва педагоглар орасида математика фанини оммалаштирувчи толмас олимдир. Унинг раҳбарлигида Ўзбекистон мактабларида бир неча марта математика олимпиадаси ҳамда олий ўқув юртлари ўқитувчиларининг конференциялари ўтказилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси Саъди Ҳасанович Сирожиддиновнинг илмий асарлари мамлакатимиз дагина эмас, балки чет элларда ҳам машҳурдир. Унинг бир неча асарлари инглиз тилига таржима этилиб, АҚШда босилиб чиққан.

Таниқли ўзбек олими Англияда бўлиб ўтган математикларнинг халқаро конгрессида, АҚШ симпозиумида қатнашган. 1965 йилда Ҳиндистон ва Германия Демократик Республикасига таклиф қилиниб, у ерда лекциялар ўқиди.

Ўтган йили Саъди Ҳасанович республикамиздаги энг йирик олий ўқув юрти бўлган Тошкент Давлат университетига ректор қилиб тайинланди.

Автор яратган қирқ бешта асар халқ томонидан юқори баҳоланди. Куни кечагина СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан Саъди Ҳасанович Сирожиддинов Ленин ордени билан мукофотланди.

Куч-қувватга тўлган ёш олимнинг республикамиз ва Ватанимиз илм-фанини ривожлантиришда олиб бораётган илмий ишларида муваффақиятлар тилаймиз.

Украина қурилиш трестининг Харьков қурилиш-монтаж поезди бинокорлари Чилонзорнинг Муқимий кўчасида 80 квартирали 5 қаватдан иборат янги уйни фойдаланишга топширдилар. Бу уйга зилзиладан уй-жойлари зарарланган шаҳримиз меҳнаткашларидан юз оила кўчиб кираётир. Шу бинонинг биринчи қаватида магазинлар жойлашди. Қисқа фурсатдан сўнг бу ерда яна бир 80 квартирали уй қуриб битказилади. Харьковлик бинокорлар марказий универмаг атрофида ҳам бир неча қирқ квартирали уйларни қуришга киришдилар.

Фотообъективда

ПОЙТАХТ ҚУРИЛИШЛАРИ

Суратларда: (юқорида) бир группа харьковлик илғор қурувчилар (чапдан ўнгга) В. Кирпа, Н. Янкин, Д. Молеванний, Г. Голиненко, Е. Сердюк, И. Дахно, В. Гребенник ва А. Клачко ўртоқлар. Пастда — харьковликлар қурган янги уй.

М. Нуриддинов фотолари.

ҲАФТАДА ИККИ МИНГ

Пойтахтимизда меҳнат қилаётган қардош қурувчилар ўз ваъдаларининг устидан чиқмоқдалар. Бундан бир неча кун илгари янги уй-жойларни қабул қилиб олувчи давлат комиссияси пойтахтимизнинг йўлдош шаҳри — Сергелида бўлди. Комиссия ҳарбий қурувчиларнинг меҳнатига баҳо берди.

Ҳар бири 12 квартирали 100 га яқин уй, ҳар бири 60 ўринли саккизта ётоқхона фойдаланишга қабул қилиб олинди. Бу уйларнинг сатҳи 50 минг квадрат метрдир.

Давлат комиссияси диққатига эстониялик бинокорлар 100 квартирали уйни тақдим этдилар. Бу уй Чилонзор массивининг К-24 кварталида қад кўтарди.

Иттифоқдош Латвия ва Литва бинокорлари ҳам биттадан кўп қаватли уйларни тахт қилиб қўйдилар.

Россия бинокорларининг меҳнати ҳам баракали бўлди. Москва области бинокорлари В-24 кварталида 2 та 80 квартирали уйни тайёрладилар. Шу квартал ёнида эса Свердловск бинокорлари 80 квартирали уйни фойдаланишга топширдилар.

Шунингдек бошқа шаҳарлардан келган ҳарбий қурувчилар саккизта уй қуриш билан бир кварталнн бунёд этдилар. Улар бугун икки уйни муваффақиятли топширдилар.

Республика Геология министрлигининг қурувчилари Богдан Хмельницкий кўчасида 5 қаватли уйни тикладилар. Уйнинг биринчи қаватига магазин жойлашади.

Бугун Чирчиқ бинокорлари пойтахтимизнинг Черданцев кўчасида 45 квартирали уйни тайёрладилар.

Давлат комиссияси шу ҳафтада 2 мингга яқин квартирани қабул қилди.

Иркчиларнинг ҳукми билан

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Юнайтед пресс интернейшнл агентлигининг мухбири Преториядан хабар беради: кейинги йил ичида Жанубий Африка Республикасида 122 африкалик ўлим жазосига ҳукм қилинди. Жанубий Африка Республикасида ўлим жазосига ҳукм қилинган африкаликлар сони 1965 йилдагига нисбатан 50 процент ортди.

Хитой студентлари Чехословакиядан чақириб олинди

ПРАГА, (ТАСС). Чехословакия мактаблар министрлиги хабар беради: Прагадаги Хитой элчисининг вакили яқинда мактаблар министрлигига келди ва Хитой ҳукумати Чехословакиядаги олий ўқув юртларида ўқиётган хитойлик барча студентлар ва аспирантларни чақириб олади, деб хабар қилди. У, студент ва аспирантлар «Буюк пролетар маданий революцияси»да актив қатнаша олишлари учун Хитойга чақирилади, деди.

Кореядаги пўлат эритувчиларнинг муваффақиятлари

ПХЕНЬЯН. Кансен металлургия заводи Корея Халқ Демократик республикасидаги илғор корхонадир. Бу завод ўтган йилги планни муваффақиятли бажарганлиги учун Корея меҳнат партияси марказий комитети, Корея Халқ Демократик республикаси олий халқ мажлиси президиуми ва министрлар кабинетининг кўчма байроғи билан мукофотланди.

Кансен металлурглари етти йилликнинг охирига келиб пўлат ишлаб чиқаришни 1966 йилдагига нисбатан 87 процент, прокат ишлаб чиқаришни 71,5 процент, яхлит қувурлар ишлаб чиқаришни 177 процент кўпайтириш ниятидадирлар.

Ньерере: «Биз социалистик жамиятни барпо қилишимиз керак!»

ДОРУССАЛОМ, (ТАСС). Танзания президенти Жулиус Ньерере бундай деди: «Эксплуататорлар ва эксплуатация қилинувчилар бўлмайдиган социалистик жамиятни барпо қилишимиз керак. Танзанияда бошқаларнинг эрксиз ва оғир меҳнати эвазига яшайдиган эксплуататорларга ўрин йўқ».

Президент Арушда Танзания маҳаллий комиссарларининг уч кунлик кенгашини очиш вақтида нутқ сўзлаб, 1967 йилда бирлашган Танзания республикасида социализм қуриш соҳасидаги биринчи тадбирларни амалга оширишнинг бош йўлини ишлаб чиқишга даъват этди.

Ньерере мамлакатни ривожлантириш масалаларига тўхталиб, Танганьика Африка миллий иттифоқи партияси ижроия комитети Танзания қандай ёрдамни қабул қилиши керак деган масалани ҳал этмоғи лозим, деб таъкидлади. Шу билан бирга, у, миллий тараққиётнинг ҳаракатга келтирувчи асосий кучи сифатида чет эл капиталига умид боғлаш бемаънилик бўлур эди, деб уқтириб ўтди. «Биз, — деди у, — халқимизга, ўз ресурсларимизга, прогрессив идеяларга ва эпчил раҳбарликка таянишимиз керак».

Танзания президенти сўзининг охирида чет эл империалистларининг ҳукмронлигига қарши чиқаётган прогрессив ҳукуматларни йўқотиш йўлидаги уринишларга жавобан халқни ҳушёр бўлишга чақирди.

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

Варшавада Польша-Совет дўстлиги жамияти бош правлениеси президиумининг шу йилги иш планини муҳокама қилишга бағишланган мажлиси бўлди. Жамият Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигини байрам қилишга тайёргарлик масалаларига кўп эътибор беради. Маданий алоқалар, информация ва пропаганда материалларини айирбошлаш кенгайтирилади. Бундан мақсад — Польша ва СССР эришган муваффақиятлар билан ҳар иккала мамлакат халқларини кенгроқ таништиришдир.

(ТАСС).

Англия парламент аъзоларининг даъвати

ЛОНДОН, (ТАСС). «Морнинг стар» газетаси хабар беради: «Парламент аъзоси лейборист Д. Энсор Англия ҳукуматига мурожаат қилиб, «Европада тинчлик ўрнатиш манфаатлари йўлида Германия Демократик Республикасини таниш»ни талаб этди. Энсор газетада босилган суҳбатида Европадаги сиёсий вазиятга реал баҳо беришни истамаётганлиги учун ҳукуматни танқид қилади. «Европа ва бутун дунёдаги тинчлик, — дейди у, — Германия Демократик Республикасини мустақил суверен давлат сифатида танишга кўп жиҳатдан боғлиқ эканлигига шак-шубҳа йўқ. Энсор бош министр Г. Вильсонга бериладиган талабномани умум палатасига тақдим этди.

Нон қимматлашиб қолди

ПАРИЖ, (ТАСС). Францияда нон нархи яна оширилганлиги эълон қилинди. Масалан, Парижда ноннинг баъзи хилларининг бир килограмми 11 сантига [illegible] матлашди.

Урушдан ке[illegible] ларда нон [illegible] ринчи марта [illegible] шаётган йўқ[illegible] икки йил му[illegible] нархи 20 про[illegible] ган эди. [illegible] ҳам нон нар[illegible] ди.

Халқ театрига мукофотлар

Халқ филармонияси биносида пойтахтдаги маданий оқартув ташкилотлар ходимларининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда 1966 йилда қилинган ишларга якун ясалди ва юбилей йилида амалга оширилиши керак бўлган вазифалар аниқланди. Охунбобоев номли шаҳар Маданият уйи халқ театрининг фаолияти юқори баҳоланди. Бу бадиий тўгарак мукофотга лойиқдир. Драма тўгарагининг яхши олиб борганлиги, 50 кишилик хор ташкил топганлиги ҳамда Совет ҳукуматининг 50 йиллик юбилейига яхши тайёргарлик олиб бораётганлиги учун Маданият уйига Тошкент шаҳар ижроия комитети маданият бошқармасининг кўчма вимпели топширилди. Маданият уйи Россия федерацияси ва ҳарбий қисмлар қурувчиларига намунали хизмат кўрсатилганлиги учун маданият ходимлари касаба союзлари область Комитетининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

Бугун Ёш томошабинлар театрида Уйғуннинг «Қотил» драмаси кўрсатилади. Бу театр кўригида район жюриси билан биргаликда пойтахтдаги бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг вакиллари ҳам иштирок этадилар.

Юбилей вахтасида

Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасининг рантли оёқ кийимлар цехида асосан ёшлар меҳнат қилишади. Мастер Милан Архипов бошлиқ коммунистик меҳнат бригадасининг комсомол-ёшлари мусобақада ҳар доим ғолибликни эгаллаб, бошқаларга намуна бўлишади.

Совет ҳокимиятининг 50 йиллик юбилейи шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаётган пойафзалчилар йил охиригача пландан ташқари 2 минг жуфт оёқ кийимлари ишлаб чиқариш юзасидан оширилган мажбурият қабул қилишди. Бу мусобақада Маҳмуд Юсупов, Ҳалима Эшдавлатова ва бошқа серғайрат ишчилар пешқадамлик қилишяпти.

15-трамвай

Пойтахтда янги 15-трамвай маршрути очилди. Бу маршрут Марказий универмагдан Ғафур Ғулом номли (собиқ Қурилиш) кўчаси оралиғида пассажирлар ташияпти. Комфортабелли вагонлар Муқимий, Ш. Руставели, Сапёрний, Самарқанд ва Ўзбекистон кўчалари бўйлаб қатнамоқда.

Тошкент Кабель заводининг меҳнатсевар коллективи Совет давлатининг 50 йиллиги шарафига бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб, бу йил халқ хўжалигимиз учун зарур бўлган кабеллар ишлаб чиқариш юзасидан барча буюртмаларни ўз вақтида бажариш, аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш топшириқларини муддатидан илгари адо этиш учун курашаётир.

Суратда: заводнинг прокат ўраш цехи илғор ишчиларидан (чапдан ўнгга) смена бошлиғи Н. Гаганова ва прокат ўровчи Е. Макарова ўртоқлар ишлаб чиқарилган янги маҳсулот сифатини кўздан кечирмоқдалар.

ИҚТИСОДИЙ КЕНГАШ ИШИ

Тошкент 1-нон заводида ишлаб чиқаришни планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиш ишларига бошчилик қиладиган штаб тузилди. Комиссия составига 14 тажрибакор инженер-техник ҳамда ишлаб чиқариш новаторлари киритилган. Янги кенгашга корхона директори Ким Семёнович Увайдов раҳбарлик қилмоқда.

Кенгаш олиб бораётган ишларида ижодий бригадалар деб номланган бригадалар фаол қатнашмоқдалар. Бу бригадалар илғор ишчилардан тузилган. Улар таклиф қилган ишлаб чиқаришдаги қўшимча резервларни топиш, маҳсулот сифатини ошириш ва унинг таннархини камайтиришга қаратилган тадбирлар кўриб чиқиш учун кенгашга ҳавола қилинади. Мастерлардан Вазира Назирова ва Мария Севастьяновалар бошчилик қилаётган ижодий коллективлар корхонанинг эртанги истиқболини кўз олдиларига келтирган ҳолда иш олиб боряптилар. Уларнинг ҳар бири янги талабга жавоб берувчи бир неча қимматли таклифлар киритдилар.

— Корхона, — дейди иқтисодий штаб бошлиғи К. С. Увайдов, — шу йилнинг биринчи июнидан бошлаб хўжалик ҳисоби принципида ишлашга ўтади. Штаб ўзига юклатилган вазифани шараф билан бажаради, бу йўлда барча куч ва имкониятларни ишга солади.

Қўйлиқ ремонт-механика заводининг цехларида тежамкорликка, маҳсулот сифатига катта эътибор берилмоқда. Коммунистик меҳнат цехи коллективи кунлик топшириқни анча ошириб адо этмоқда. Сиз суратда кўриб турган слесарь Нурмат Раҳимов (чапда) ва Юсуфжон Маҳмуджонов цехнинг илғор ишчиларидан ҳисобланади.

Д. Мухсинов фотоси.

Барака — тежамда

«ИҚТИСОД ҚИЛИШ ВА ТЕЖАМКОРЛИҚ ҲАРАКАТИНИ ЁЙИШ БОРАСИДА КЎРГАЗМАЛИ АГИТАЦИЯНИНГ БАРЧА ФОРМАЛАРИ ВА ВОСИТАЛАРИДАН КЕНГ ФОЙДАЛАНИБ, ОММАВИЙ АГИТАЦИЯ ИШЛАРИ АВЖ ОЛДИРИЛСИН».

(Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг халқ хўжалигида иқтисод қилиш ва тежамкорлик ҳақидаги қароридан).

ТАШАББУСГА ҚЎШИЛИБ

ПОЙТАХТДАГИ 2-пойафзал фабрикасининг қўли гул ишчилари иқтисод қилиш ва тежамлилик бўйича республикамизда ўтказилаётган оммавий кўрикка «лаббай» деб жавоб беряптилар.

Корхона Ярославль шаҳридаги «Северохода» кўн-пойафзал бирлашмаси коллективининг ташаббусига қўшилиб, янги мажбурият қабул қилди. Бу мажбуриятда ҳам қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш, иқтисод қилиш, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш масалаларига катта ўрин берилган.

Беш йилликнинг иккинчи йилида корхона пландан ташқари 590 минг квадрат метрдан ортиқ енгил кўн товарлари, 174 минг квадрат дециметр қаттиқ кўн товарлари тежаб қолиш мажбуриятини олди. Ана шу материаллардан 20 минг жуфт пойафзал ишлаб чиқариш кўзда тутилган.

Тежамлилик орасида фабрика рационализаторлари ва ихтирочилари катта роль ўйнашяпти. Ўтган йили улар 58 янгиликни ишлаб чиқаришга жорий этишди. Натижада 75 минг сўмлик иқтисодий самара олинди. Янгиликларнинг кўпчилиги материаллардан тежамли фойдаланишга қаратилган. Бу йил эса 50 дан ортиқ янгилик изловчи бу борада ҳам аниқ режалар тузиб олишди. Улар шу йил давомида камида 50 минг сўмлик самара берадиган таклифларни қўллашмоқчи.

Бу ерда янги пойафзал моделлари асосида маҳсулот чиқаришга эътибор беріляпти, унинг ассортименти янгиланяпти. Бу йил 75 янги моделни ишлаб чиқаришга жорий этиб, шулар бўйича 914 минг жуфт пойафзал тикиб берамиз, дейишяпти фабрика усталари.

Юбилей йилида корхона белгилаган режалар ана шулардан иборат. Бу режалар аниқ, уларнинг бажарилишига корхона аҳлининг ишончи комил. Аҳолига пишиқ ва бежирим пойафзал етказиб берамиз — коллективнинг аҳди ана шундай.

И. СУЛТОНОВ.

ЧИҚИМ КАМАЙМОҚДА

Биз бу корхона маҳсулотини ҳар қадамда учратамиз. Айниқса қурилишларга, саноатга жуда зарур. Умуман халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида кенг миқёсда ишлатилади. Машиналар ҳам шу завод маҳсулоти туфайли зангори ҳолга келади. Мана шу бўёқлар билан уйларимиз тағин ҳам кўркам ва чиройли бўлади.

Гап Тошкент лак бўёқ заводининг маҳсулоти ҳақида бораётир. Ҳар куни корхона коллективи қурилиш ва саноат учун кўплаб сифатли лак-бўёқлар жўнатяпти.

Тошкент шаҳрида олиб борилаётган қурилишларнинг чеки йўқ. Шу қурилишларга завод маҳсулоти кўплаб керак бўлмоқда. Ишчилар ҳам имкони борича кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришга интилмоқдалар.

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республика халқ хўжалигида иқтисод қилиш ва тежамкорликнинг оммавий кўригини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди. Завод ишчилари, инженер-техниклари ва мутахассислари ана шу қарорни бажариш юзасидан дастлабки тадбирларни амалга ошира бошладилар. Ҳар бир цех маҳсулотни тежаш, вақтдан унумли фойдаланиш соҳасида аниқ планлар ишлаб чиқди. Ҳозир иш шу план асосида бораётир.

Завод дирекцияси ва касаба союз ташкилоти вақт ва материалдан тежаб фойдаланишда яхши кўрсаткичларга эришган ишчиларни рағбатлантириб бориш учун пул мукофотлари ажратди. Махсус комиссия аъзолари вақти-вақти билан ишчиларнинг тежамкорлик соҳасидаги ишларига якун ясаб боради. Бу борада намунали иш қилаётган бригада, цех коллективининг ишларини оммалаштириш тадбирлари белгиланмоқда.

Айни кунларда вақтни ва хом ашёни тежаш соҳасида иккинчи цехнинг коллективи белгилаган тадбирлар яхши самаралар бермоқда. Цехга ёш мутахассис Азимжон Рихсиев бошчилик қилаётир. Унинг бу вазифага ўтганига ҳали кўп бўлганки йўқ. Шундай бўлишига қарамасдан, тезда цех ишларини жонлантириб юборди. Келган куниданоқ ишчи кучини, вақтни, хом ашёни тежашга диққат билан қаради. Ҳозир цехдаги аппаратларнинг ҳаммаси юқори унум билан ишлаяпти. Аппаратчиларнинг, слесарларнинг масъулияти оширилди. Иш жараёнларининг ҳамма соҳасида хом ашёни тежашга эътибор кучайтирилди, ортиқча чиқимлар кескин камайтирилди.

Экономистларнинг ҳисоб-китобларига қараганда ҳар бир дақиқа ишлаб чиқаришда жуда қиммат туради. Масалан, мана шу цехда бир минутда ўртача йигирма килограмм маҳсулот ишлаб чиқарилаяпти. Агар бир кунда цех бўйича ўн минут тежаб қолинса, 200 килограмм қўшимча маҳсулот ишлаб чиқарилди, деган сўз. Шу сабабли цех коллективи ҳар бир минутнинг қадрига етиб, ундан самарали фойдаланяпти.

Маҳсулот конвейерларда ярим литрлик шишаларга тўлдирилади. Агар уларнинг бирортаси синиб кетгудек бўлса, ярим литр маҳсулот исроф бўлади. Цех ишчилари ана шу исрофгарчиликка йўл қўймаслик, тасодифан тайёр маҳсулот тўкилиб кетса уни нобуд қилмаслик тадбирларини амалга оширмоқдалар.

Цехда маҳсулот тайёрлаш учун қимматбаҳо смоладан фойдаланилади. Агар унинг бир грамми нобуд бўлса, цехга анча зиён етказади. Илгарилари бу маҳсулотнинг тўкилишига унча кўп эътибор беришмасди. Ҳозир унинг бир грамми ҳам нобуд бўлишига йўл қўйилмаяпти. Бу соҳада айниқса смена бошлиғи К. И. Потушина, слесарлардан Сотиболдиев, Э. Шариповларнинг ишлари самарали бўлаётир.

Завод ишчилари ўтган йили ҳам маҳсулотни тежаш соҳасида яхши натижаларга эришган эдилар. 150000 киловатт соат электр қуввати, 445 куб метр газ ва кўплаб маҳсулотларни тежаб иссиқлик ҳамда бошқа маҳсулотларни тежаб қолишга муваффақ бўлган эдилар.

Айни кунларда корхонанинг барча ишчилари беш йилликнинг иккинчи йилини ҳам яхши ютуқлар билан якунлаш учун Октябрь революциясининг 50 йиллиги шарафига социалистик мусобақани тобора авж олдирмоқдалар.

Б. РАЖАБОВ.

ЮБИЛЕЙГА АТАЛГАН

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 50 йиллик юбилейига Тошкент Темир йўл транспорти инженерлари институти кафедраларида пухта ҳозирлик кўрилмоқда.

Институтнинг «Транспорт экономикаси ва уни ташкил этиш кафедраси» коллективининг юбилейга тайёрлаётган армуғони анчагина. Юбилей олдидан кафедранинг Транспорт экономикаси кабинети кенгайтирилди. Темир йўл ҳаракатининг географик экономикаси кабинети «СССРда темир йўл транспорти 50 йил ичида» деган катта стенд ҳозирлайди.

Бу ижодий коллектив Молия ва ҳисоб кафедраси билан ҳамкорликда «Темир йўл транспорти беш йилликда» номли методик қўлланма тайёрладилар. Тўплам ўқитувчилар ва студентлар учун фойдали методик адабиётдир. Шунингдек, кафедра олимлари студентлар илмий жамияти аъзоларининг юбилей олдидан чиқадиган тўпламини тайёрлашда ёрдам берадилар.

ҚУРУВЧИЛАР ҒАЛАБАСИ

Ҳарбий бинокор-қурувчилар яна бир ажойиб ғалабани қўлга киритдилар. Улар «Рисовий» посёлкасида қурилаётган кўп қаватли шинам турар жой биноларининг охиргисини қўлдан чиқардилар. Бу турар-жой массиви ғоят қисқа муддат ичида бунёд этилди: 6 ой ичида барпо этилган бу шаҳар «Иккинчи йўлдош шаҳарча» деб аталмоқда.

Шаҳарчада қурилган кўп қаватли турар жой бинолари 19 минг квадрат метрни ташкил этади.

Шу кунларда бу ерда мактаб, иккита болалар боғчаси ва маданий-маиший бинолар қуришга киришилмоқда. «Иккинчи йўлдош шаҳарча»да меҳнат қилаётган бинокорлар Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига социалистик мусобақани тобора авж олдириб ишламоқдалар.

АКАДЕМИК М. САДОВСКИЙ

СССР Фанлар Академияси О. Ю. Шмидт номидаги Ер физикаси институтининг директори

Н. ШЕБАЛИН

Физика-математика фанлари кандидати, СССР Фанлар Академияси сейсмология бўйича кенгашининг аъзоси.

ЗИЛЗИЛА КЎПАЙГАНИ ЙЎҚ

БУНДАН БИР НЕЧА КУН АВВАЛ АМУР ОБЛАСТИДА УСТ-НЮКЖА ПОСЁЛКАСИ РАЙОНИДА ЕР ҚИМИРЛАДИ. ЗИЛЗИЛА КУЧИ 7 БАЛЛГА ЯҚИН.

...СКОПЛЕ, АЛЯСКА ВА ТОШКЕНТДАГИ ЕР ҚИМИРЛАШЛАР, ЭНДИ ЭСА ЯНА БИР ЖОЙДА—ЗАБАЙКАЛЬЕДА ҚИМИРЛАДИ. ҲАДДАН ТАШҚАРИ КЎП ЭМАСМИ? НИМА УЧУН СЎНГГИ ВАҚТЛАРДА ЕР ОСТИ ФАЛОКАТЛАРИ КЎПАЙДИ? БУНИНГ САБАБИ НИМА?

...ЯҚИН ВАҚТ ИЧИДА ТОШКЕНТДА КУЧЛИ ЗИЛЗИЛА БЎЛАДИ ДЕЙИШГА ҲЕЧ ҚАНДАЙ АСОС ЙЎҚ.

Миш-мишлар, баъзан эса мутлақо фантастик миш-мишлар вужудга келади ва шаҳардан-шаҳарга ўтади. Одамлар нималарни айтишмайди!

Ер ости силкинишларининг вужудга келиш процесси кўп жиҳатдан ўрганилмаган. Зилзила ҳақидаги фан биз истагандан кўра секинроқ ривожланмоқда. Бунинг сабаби шундаки, кучли зилзилаларнинг ўчоғи жуда чуқур жойлашган бўлади ва тўғридан-тўғри ўлчаш имконияти йўқ. Шунингдек, зилзила жуда кам — бир жойда бир неча ўн йилда ёки ҳатто юз йилда бир марта бўлади. Шунга қарамай кўп нарса бизга маълум.

Ернинг сейсмик режими маълум барқарорлик билан ажралиб туради. Зилзила нақадар кучли бўлса, у шу қадар кам бўлади. Масалан, ўз энергияси жиҳатидан Тошкент зилзиласига баробар бўлган силкинишлар Ерда деярли ҳар куни юз бериб туради. Лекин бундай зилзилаларнинг бир нечасидагина ўчоғи ер юзасига яқинроқ жойлашган бўлади ва етти-саккиз балли тебранишга олиб келади. Бир квадрат километр майдонга минг кишидан кўпроқ аҳоли жойлашган районлар барча қуруқликнинг бир процентдан камроқ қисмини ташкил этиши эътиборга олинса, Тошкент зилзиласига ўхшаган ҳодисаларни нима учун тез-тез эшитмаслигимиз сабаби аён бўлади.

Ер шарида аҳоли сони, айниқса сўнгги вақтларда, жуда тез ўсмоқда. Янги территориялар, шу жумладан кучли зилзила бўлиб турадиган территориялар ҳам ўзлаштирилмоқда. Алоқа воситалари яхшиланяпти. Юз йил муқаддам Тинч океанининг бирор оролида юз берган фалокат ҳақида ҳеч ким эшитмас эди. Ҳозир эса бундай фалокат ҳақида бутун дунё хабардор бўлади. Зилзила кўпаяётгани йўқ. Ер аҳолиси йил сайин силкинишларнинг кўпроқ қисмини эшитмоқда.

Ер қобиғи остида нималар бўлаётганини қандай билиш мумкин, зилзила ўчоқларининг асосий хусусиятларини қандай аниқлаш мумкин? Зилзила ўчоғининг ҳажми ҳозир эластик тебранишлар энергияси миқдорига қараб ёки ернинг устида максимал тебранишлар области миқёсига қараб баҳоланади.

Зилзила ўчоғининг қанчалик чуқурда эканлигини аниқлаш учун бир неча сейсмик станциянинг ёзувларини ўрганиб, зилзила ўчоғидан турли тезликда тарқаладиган сейсмик тўлқинларнинг қанчалик кечикканлигини белгилаш керак. Агар яқин орада сейсмик станция бўлмаса, бошқача йўл тутиш ҳам мумкин. Маълумки, зилзила ўчоғи жуда чуқурликда бўлса, қаттиқ силкиниш ҳам ер устида унчалик сезилмайди. Лекин Тошкент зилзиласи ўчоғига ўхшаш қуввати «ҳаммаси бўлиб» ўн миллион киловатт соатлик зилзила ўчоғи анча юзада, ер устидан бир неча километр чуқурликда жойлашган бўлса, саккиз баллгача куч билан ерни силкитади. Шу сабабли зилзила энергиясини ва унинг баллини таққослаш йўли билан зилзила ўчоғи чуқурлигини аниқлаш мумкин.

Сўнгги йилларда биз зилзила ўчоғидаги ҳаракат характерини ҳам аниқлашни ўрганиб олдик. Илгари зилзиланинг сабаби ер қатламининг бўш жойга ўпирилиб тушиши ёки ер ости портлашидир, деб тахмин қилинар эди. Бу тахминлар асоссиз бўлиб чиқди. Ҳисоблаш шуни кўрсатдики, ҳамма зилзилалар вақтида бу зилзила ўчоғидаги ҳаракат катта ички ёриқлар бўйлаб юз беради. Бундай ёриқларни чуқур разломлар деб атаймиз.

Бунинг устига 3-5 километр чуқурликда ер қатламида ҳеч қандай бўшлиқ бўлиши мумкин эмаслигини айтиб ўтмоқчимиз.

Умуман, зилзила билан боғлиқ бўлган гаплар шулардан иборат. Лекин балки Тошкентдаги зилзила сабаби бошқачадир? Эҳтимол худди шу ерда табиат бизга кутилмаган томонини кўрсатгандир? Тошкентда 26 апрелдаги биринчи тебранишдан сўнг В. И. Уломов раҳбарлигидаги Ўзбекистон сейсмологлари, шунингдек, Москва, Душанба, Тбилиси ва бошқа шаҳарларнинг олимлари кўплаб фактларни тўпладилар. Йирик геофизиклар ва геологлардан иборат махсус комиссия олинган материалларни пухта ўрганиб чиқди. Бу қилинган ишларга асосланиб, маълум хулосалар чиқариш мумкин.

Тошкент районида ер қобиғида магма ўчоқлари йўқлиги мутлақо аниқланган фактдир. Бу ерда ҳеч қандай вулқон вужудга келмайди. Тошкент остида шаҳарга хавф солиши мумкин бўлган ҳеч қандай бўшлиқ ҳам йўқ.

Тошкент зилзиласининг ўчоғи 5-10 километр чуқурликда, бевосита шаҳар марказининг остида тоғ жинсларининг Каржантов ёриғига вертикал равишда силжиши натижасида вужудга келди. Бу силжиш оқибатида ёриғнинг шарқдаги қисми юқорига кўтарилди, ғарбдаги қисми пастга тушди.

Кўпгина ташвишларга сабаб бўлган такрорий силкинишлар қолган кучланишларнинг жонланган ёриғнинг юқори четлари бўйлаб тақсимланиши билан боғлиқдир. Юзароқ зилзилалар учун бундай силкинишлар умуман характерли бир нарсадир. Унча катта бўлмаган участкаларда силжиш ернинг юқори қатламига яқин қисмида (2-3 километр чуқурликда) юз берганлиги сабабли бундай силкиниш тор доирада бўлишига қарамай, етти балли энергия ҳам ер юзасида жуда кучли сезилди. Шу тариқа Тошкент зилзиласи Тянь-Шань тоғининг ғарбий қисмида тоғ ҳосил бўлиш каби узоқ процесс учун характерли бўлган юза зилзиладир.

Келажакда бу зонада нималарни кутиш мумкин? Тошкент ва унинг атрофи саккиз балли сейсмик зонага киради. Бунинг маъноси шундаки, ана шу зонанинг турли жойларида вақти-вақти билан анчагина кучли зилзила бўлиши мумкин. Бироқ зилзила ўчоғида ажралган сейсмик энергия бир неча ўн йиллар давомида қайта тикланади. Бинобарин, Тошкентда яқин вақт ичида кучли зилзила бўлишини кутишга ҳеч қандай асос йўқ.

(«Литературная газета»дан).

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

БАТАРЕЯ ИЗЛАБ...

Ҳурматли редакция! Мен сизларга биринчи марта хат ёзишим. Бир воқеа мени шунга ундади. Ўтган йилнинг охирларида магазиндан кичик габаритли «Космонавт» радиоприёмнигини сотиб олган эдим. Орадан кўп ўтмай батареяси ишламай қолди. Батарея излаб шаҳар кездим. Кўпгина магазинларда бўлдим, тополмадим.

Ниҳоят яқинда Қўйлиқдаги бозорга бордим. Бир олибсотарнинг олдида бир коробка тўла батарея, чамамда 100 дона бўлса керак. Ўзининг ҳар бир донаси 17 тийин туради, у ноинсоф бўлса 35 тийиндан чаққон пуллаяпти. Унинг олдидан милиционер акамлар ҳам ўтиб туришибди, аммо бир оғиз сўз айтмай ўтиб кетишяпти. Улар шундай қилгандан кейин, мен нима қилишим мумкин. Ғазабим қайнаганига қарамай, уч донасига бир сўм беришга мажбур бўлдим.

А. ЎРОЛОВ, студент.

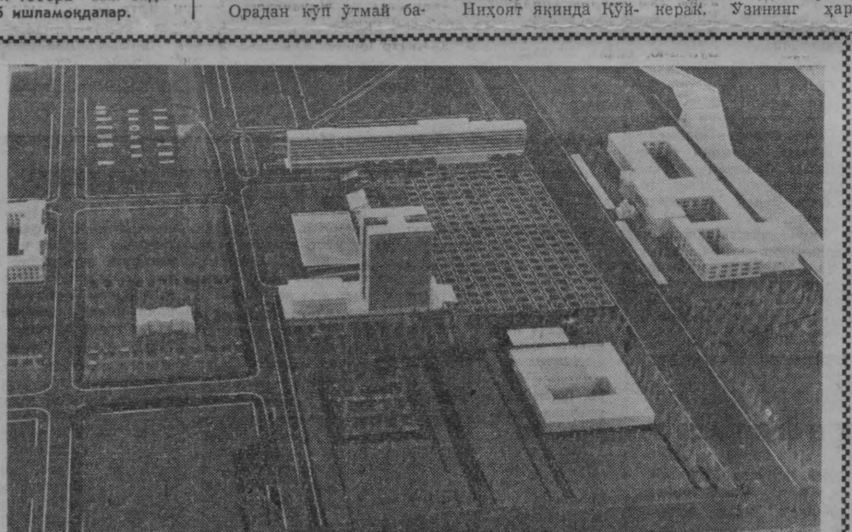

Тошкент шаҳрини лойиҳалаш ва қайта қуриш бўйича шаҳар лойиҳа институти «Ташгипрогор» республикамиз пойтахти марказининг бош лойиҳасини ишлаб чиққан ва у лойиҳа давлат комиссияси томонидан тасдиқланган эди. Сиз суратда кўриб турган бу лойиҳада В. И. Ленин номли Қизил майдон районининг яқин келажаги акс этган.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

АГИТПУНКТ ЧИРОҚЛАРИ

Охунбобоев номли шаҳар маданият уйи ҳузуридаги 22-агитпункт агитаторлари Пушти ҳаммом ва Мудофаа маҳаллаларида серқатнов бўлиб қолдилар. Улар сайловга қатнашадиган 1350 кишининг ҳаммасини рўйхатга олиб чиқдилар. 70 агитаторни уюштирган агитпункт матбуотда чиқаётган янгиликлар билан сайловчиларни мунтазам таништириб бормоқда.

Улуғбек номли 16-мактабда жойлашган агитпункт агитаторлари ҳам Улуғбек маҳалласи аҳолиси ўртасида оммавий тушунтириш ишларини бошлаб юбордилар.

Мактаб директори, агитпункт мудири Раҳмат Жўраев бундай деди:

— Улуғбек маҳалласидан 950 киши сайловда қатнашади. Шу кунларда агитатор-ўқитувчиларимиз улар билан иш олиб боришяпти. Яқинда агитаторлар семинарини ўтказдик. Семинарда ишларимиз ҳақида фикрлашиб олинди. Қизиқарли лекция ва суҳбатлар ўтказиш мўлжалланмоқда.

Сайловчилар «Совет сайлов системаси — дунёда энг демократик сайлов системасидир», «КПСС XXIII съезди қарорлари амалда» деган лекцияларни тингладилар, улар билан В. И. Ленин ҳақида, 50 йил ичида СССРнинг саноат, қишлоқ хўжалиги, фан ва маданият соҳасида эришган ютуқлари», «50 йил ичида Ўзбекистон», «Озод хотин-қизлар», «Вьетнам курашмоқда», «Депутатлар халқ хизматида» деган мавзуларда ва сайловларда биринчи марта қатнашадиган ёшлар билан суҳбатлар ўтказилади.

Р. УСМОНОВА, А. ЗОКИРОВ.

ЭНГ ДЕМОКРАТИК САЙЛОВ СИСТЕМАСИ

Шу йил 12 мартда республикамиз давлат ҳокимиятининг олий ва маҳаллий органларига сайловлар ўтказилади.

Мамлакатимизда давлат ҳокимияти олий ва маҳаллий органларига ўтказиладиган сайловлар катта сиёсий аҳамиятга эга бўлган воқеадир. Айниқса бу йилги сайлов совет халқи КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошираётган, социалистик экономика ва маданиятимизнинг барча тармоқлари мисли кўрилмаган даражада юксалаётган, коммунизм қурилиши йўлида халқимизнинг сиёсий активлиги ортган, ғайрати жўш ураётган бир вазиятда ўтказилмоқда.

СССРда давлат ҳокимияти олий ва маҳаллий органларига ўтказиладиган сайловлар дунёда энг демократик сайловдир. Социалистик умумхалқ демократияси жаҳонда энг изчил, чинакам демократия бўлиб, ҳеч қандай синфий, миллий, ирқий ва бошқа хил чегараланишларни билмайди.

Ўзбекистон ССР Конституциясига мувофиқ, республикамиз давлат ҳокимияти органлари Ўзбекистон гражданлари томонидан умумий, тенг, тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида, яширин овоз бериш йўли билан сайланади.

Умумий сайлов ҳуқуқи деб 18 ёшга тўлган ҳар бир совет граждани ирқи, миллати, жинси, диний эътиқоди, ижтимоий келиб чиқиши, ўтроқ ёки кўчманчилиги, маълумоти, ўтмишдаги фаолиятидан қатъий назар, мамлакатимиз давлат ҳокимияти олий ва маҳаллий органларига сайлаш ҳуқуқига айтилади.

Ўзбекистон ССР Конституциясига биноан хотин-қизлар ва Совет Армияси сафида хизмат қилувчилар ҳам кенг демократик сайлов ҳуқуқидан тўла фойдаланадилар. Ҳозирги вақтда СССР Олий Советида 390 хотин-қиз депутат, иттифоқчи республикалар Олий Советлари составида 1.927 хотин-қиз депутат бор.

Капиталистик мамлакатларда хотин-қизлар сиёсий ҳуқуқлардан тўла фойдаланмайди. Меҳнаткаш хотин-қизлар ижтимоий-сиёсий ҳаётдан четлаштирилган.

Совет сайлов системаси совет гражданларининг давлат ҳокимияти органларига сайлаш ва сайланиш ҳуқуқларини тўла амалга оширишни таъминлайди.

Бунинг ёрқин далили 1965 йил март ойида маҳаллий Советга бўлиб ўтган сайловлар натижаси бўла олади. СССР да рўйхатга олинган 142.069.501 сайловчидан 141.973.374 сайловчи, яъни сайловчиларнинг 99,98 проценти қатнашган.

Бундай ҳақиқий демократик умумий сайловлар дунёдаги ҳеч бир капиталистик давлатда йўқдир. Кўпчилик капиталистик мамлакатларнинг конституция ва сайлов қонунлари умумий сайлов ҳуқуқини «жорий» қилса-да, лекин ҳар хил чеклашлар, тўсиқлар билан уни йўққа чиқаради.

Капиталистик давлатларда меҳнаткашларни сиёсий ҳаётдан четлатадиган омиллардан бири ценз деб аталади. Сайловчи сайловга қатнашиш ҳуқуқини олиш учун айрим талабларга жавоб бериши керак.

Цензлар капиталистик давлатлардаги формал эълон қилинган сайлов ҳуқуқини йўққа чиқаради. Мулкий ценз бўйича сайлов ҳуқуқига эга бўлиш учун маълум миқдорда мулкка эга бўлиш ёки сайлов солиғини тўлаш зарур.

Меҳнаткашлар оммасини сайловлардан четлатадиган омиллардан яна бири маълумот цензидир. АҚШнинг Алабама штатида сайловчи инглиз тилида ёзилган штат конституциясининг ҳамма моддасини ўқиб, уни шарҳлаб бериши керак. Бундай синовлардан 40 акра ери бўлган ёки 300 доллардан ортиқ пули бўлган пулдорлар озод қилинади.

АҚШ нинг 9 штатида хайр-эҳсон бериш ташкилотларидан нафақа олувчи инвалидлар, қариялар, қаровсиз қолган шахсларни сайлов ҳуқуқидан маҳрум қилувчи антидемократик қонунлар мавжуддир.

Кўпчилик буржуа мамлакатларида юқори ёш цензи ҳам мавжуддир. Масалан, Англия, Бельгия, Греция, Францияда 21 ёшга тўлган киши сайлаш ҳуқуқига эга. Овоз бериш ҳуқуқига эга бўлиш учун Данияда 23 ёшга, Италияда 25 ёшга кирган бўлиш керак.

Сайланиш ҳуқуқини олиш учун (яъни депутат бўлиш учун) АҚШ, Италия, Япония қуйи палаталарига 25 ёшда, АҚШ юқори палатаси—сенатига 30 ёшда, Италия сенатига 40 ёшда бўлиш талаб қилинади.

Бу мамлакатларда юқори ёш цензининг мавжудлигига сабаб, буржуазия ёшлардан қўрқади, чунки ёшлар прогрессив ғояларга, коммунистик ва ишчилар ҳаракатига, миллий озодлик ҳаракатларига хайрихоҳлик билдиришмоқда, мустамлакачиликка қарши бош кўтармоқда. Шунинг учун буржуазия ёшларни сиёсий ҳаётдан четлатишга интилмоқда.

Буржуазия мамлакатларида меҳнаткашлар оммасини сайловдан четлатишга қаратилган цензлардан бири ўтроқлик цензидир.

Ўтроқлик цензи бўйича сайлов ҳуқуқига эга бўлиш учун қонунга биноан, маълум муддатгача бир жойда яшаш зарур. Бу билан шаҳарма-шаҳар иш қидириб юрувчилар, мавсумий ишчилар сайловдан маҳрум этилади.

Ана шу цензлар ёрдами билан АҚШ да 6 миллиондан 8 миллионгача граждан сайлов ҳуқуқидан маҳрум этилади.

Социалистик жамиятнинг ижтимоий ва сиёсий тузуми ҳақиқий халқлар тенглигини, ҳамкорлигини, дўстлиги ва биродарлигини тўла таъминлайди. Бу айниқса давлат ҳокимияти органларига бўладиган сайловларда яққол кўринади.

Умумий сайлов ҳуқуқи сингари, тенг сайлов ҳуқуқи совет сайлов ҳуқуқининг асосий принципларидан бирини ташкил этади. Ўзбекистон ССР Конституциясига биноан ҳар бир сайловчи фақат бир овозга эга. Сайловларга қонунда белгиланган тартибда ҳамма гражданларга тенг, баб-баробар қатнашади, ҳеч кимнинг сайлов ҳуқуқи чекланмайди, сайлов рўйхатига фақат бир маротаба ёзилади.

Бизда сайлов округлари аҳоли сони жиҳатидан бир хил ташкил этилади. Капиталистик давлатларда эса тенг сайлов ҳуқуқи қоғозда, расмий равишда жорий қилиниб, амалда эса эксплуататорлар билан меҳнаткашлар оммаси ўртасида тенглик йўқ. Тенг бўлмаган сайлов округларини тузиш, «сайлов географияси» номи билан аталувчи принципнинг жорий этилиши натижасида меҳнаткашлар сайловдан маҳрум этилади.

Айрим капиталистик мамлакатларда ҳали ҳам хусусий мулкининг кўплигига қараб овоз бериш ҳуқуқлари ҳам кўпаяверади. Австралияда катта мулк эгалари сайловларда тўрт овозга эга бўлади. Янги Зеландияда 1000 тагача қўйи бўлган киши бир овозга, 5 мингдан то 10 мингтача қўйи бўлган киши икки овозга, 10 мингдан то 20 мингтача қўйи бўлган киши уч овозга, 20 мингдан 30 мингтача қўйи бўлган мулкдор беш марта овоз бера олади. Мулки қанча кўп бўлса, сиёсий ҳуқуқ шунча кўпаяверади.

Совет сайлов системаси сайловчининг ўз эркини тўла ифода этишини тўла таъминлайди, давлат ҳокимияти олий ва маҳаллий органларига ҳақиқий халқ вакилларининг сайланишига олиб келади.

Жаҳонда энг демократик сайлов системаси асосида сайланган мамлакатимиз давлат ҳокимияти органлари В. И. Лениннинг: «Бу ҳамма учун очиқ, ҳамма нарсани омма кўзи ўнгида қиладиган, омма учун қулай бўлган, бевосита омманинг ўзидан келиб чиқадиган ҳокимият, халқ оммасини ва унинг иродасини тўғридан-тўғри ва бевосита ифода қиладиган органдир» деган сўзларининг ёрқин исботидир.

С. СУЛТОНОВ, юридик фанлари кандидати.

АДАБИЙ МЕРОСИМИЗДАН

МУҲАММАД ЮСУФ БАЁНИЙ

Муҳаммад Юсуф ибн Бобобек Баёний 1840 йилда Хивада замонасининг ўқимишли ва маданиятли арбоби бўлган Бобобек ибн Ҳасанбек оиласида туғилди. Илм, музика ва шеър ишқибозлари муҳитида парвариш топди. Бошланғич билимини ўз уйида махсус муаллимда олгач, Хиванинг энг машҳур мадрасаларидан «Шерғозихон»да таҳсил кўрди. Ёшлигидан илм, санъат, музика ва айниқса, шеъриятга зўр ҳавас қўйган Муҳаммад Юсуф ўзбек, форс ва араб адабиёти, тилларини шунингдек, классик музика ва тарих фанини қунт билан ўрганишга киришди. Катта истеъдоди ва меҳнати туфайли замонасининг юксак савияли маданий арбоби бўлиб етишди. Тез орада шоир, олим ва таржимон сифатида машҳур бўлди. Бадиий дид ва жўшқин юрак ҳарорати билан йўғрилган ғазаллари эл орасида унга катта шоир сифатида шуҳрат келтирди. Ўз шеърларини тўплаб, «Девон» тузди.

Баёний замонасининг забардаст тарихчиларидан бири эди. У «Шажараи Хоразмшоҳий», «Хоразм тарихи» (бу асар 1920 йилгача бўлган Хоразм тарихини ўз ичига олган бўлиб, тамомланмай қолган) асарларини яратди ва кечмиш ўзбек тарихнавислик фанига бебаҳо ҳисса қўшди.

Баёний моҳир таржимон ҳам эди. У араб, форс ва озарбайжон тилларидан бир неча адабий, илмий-тарихий ва адабиётшуносликка тааллуқли асарларни ўзбек тилига муваффақиятли таржима қилди. Булар орасида форс тилидан қилинган «Вомуқ ва Узро» достони, Давлатшоҳ Самарқандийнинг «Тазкиратуш-шуоро» китобларининг ўзбекча таржималари жуда нодирдир. Шунингдек, Баёний Комил Хоразмий билан ҳамжиҳатликда «Хоразм мусиқий тарихи»ни яратдики, бу асар ўзбек классик музикаси тарихини ўрганишда муҳим манба бўлиб қолди.

Кексайиб қолган Баёний Хоразмдаги революцион воқеаларни қувониб кутиб олди. Хоразмдаги совет тузумининг дастлабки кунлариданоқ, маориф назоратида ишлай бошлади. Янги тузумни табриклаб, уни мустаҳкамлашга чақирувчи, революция ғалабаларига човут солмоқчи бўлаётган Жунайдхон босмачиларининг ёвуз ниятларини фош этувчи жанговар шеърлари билан майдонга чиқди.

Шу нарса характерлики, Баёний халқпарвар шоир сифатида янги замона адабиётининг мундарижаси ва шакли масаласига катта аҳамият берди ва бошқа сафдош қаламкаш ҳамкасбларининг эътиборини бу муҳим муаммога жалб қилишга ҳаракат этди. Давр тарихий ҳодисаларини зийраклик билан кузатиб борган шоир, замоннинг улуғвор мазмуни ва мислсиз моҳиятини адабиётдаги мавжуд шакллар воситасида тўла ифодалай олиш мушкил эканлигига қаноат ҳосил қила борди. Бу янги давр таронаси учун мос янги бадиий шакллар излаш зарурлигини яхши англаган шоир ўзининг машҳур «Аҳли ашъора» шеъри билан майдонга чиқди. Хоразмдаги ўз сафдош ва касбдошлари орасида илк дафъа ўлароқ янги шеърларининг айримларини бармоқ вазнида ёздики, бу нарса ўша давр учун ҳақиқий новаторлик эди. Шоир ўзининг «Аҳли ашъора», «Сизларга сўзим», «Хоразм ёшларига», «Отлан, эл йигитлари!» шеърида (бармоқ вазнида ёзилган) кечмиш истибдод ва зулмни фош этди, меҳнаткаш халқни, айниқса, ёшларни революция ғалабаларини мустаҳкамлашга «уни» ютмоқчи бўлган қароқчиларни янчиб ташлаш учун «муқаддас курашга оёқланиш»га ундайди. «Сизларга сўзим» шеърини эса ёш авлодга васиятнома тарзида ёзган бўлиб, келажак бахти ва истиқболи «ботирлик ва ақл қўлида» деб хитоб қилади. Жуда кексайиб қолган шоир революциядан сўнг узоқ яшолмади. 1923 йил январида 83 ёшида Хивада вафот этди.

Хоразм ёшларига

Эй, Хоразм ёшлари,
Фирқамиз йўлдошлари,
Қаҳрамон сафдошлари,
Қўзғол! Ҳурликни
сақла!
Ҳурлик бизга етушди,
Элнинг қутлуғ қонидин,
Биродар мададидин,
Қўзғол! Эрликни оқла!
Золим Жунайд
чўлларда,
Қутуриб увламоқда,
Ғазабин товламоқда,
Қўзғол! Мажақлаб
ташла!
Атрофига жамлапти
Бир тўда авбошларни,
Энағар, кал бошларни
Қўзғол! Кўзларин
ёшла!
Ҳуррият қуёшини
Булутдайин тўсмоқчи
Ноҳақ қонлар
тўкмоқчи,
Бебош сакни бўғизла!
Инқилоб байроғини,
Қўлларда маҳкам
тутинг,
Ёвни бўғиздан тутинг,
Боғланг, Амуга
ташланг!

1921 йил.

Эр йигитларга

(ПАРЧА)

Инқилоб нурин сочди,
Эрклик қопусин очди,
Кулбамизни ёритди,
Дардимизни аритди.
Неча аср ваҳшатдан,
Қўрқув, ўлим,
даҳшатдан,
Ожиз, бечора бўлган,
Диллари хуна тўлган
Мазлум,
дилхасталарни,
Ғамга вобасталарни;
Сипоҳийлар дастидан,
Муфти, аълам
қасдидан,
Дупроқ ила денг ўлан,
Рангги сомондек
сўлан,
Ожиз, дилпораларни,
Элда авbooраларни,
Алин дутиб, турғизди,
Эрк йўлина юргизди.
Қашшоқларни
қўзғотди,
Кураш сари бошлатди,
Фирқа элга бош бўлди,
Биродар йўлдош бўлди.
Қудратли бир
тўфондек,
Қўрқув билмас
арслондек,
Ўзбек, туркман
бирлашиб,
Қалпоқ-ла қўл
ушлашиб,
Хон тахтини
йўқ этди,
Ўзин лаҳатга
тиқди,
Қози, муфти,
амалдор,
Саркарда Хўжа
Диллор,
Дўзахий ул
Кўр Ашир,
Харомизода
қашқир,
Охир дунёдин ўтди,
Дўзах ичра жо бўлди.
Мана эмди дувғонлар,
Ёшу қари ёронлар,
Озодлик куни етди,
Ожизлик куни битди.
Насим фирдавси эсди,
Жароҳатларни кесди.
Зулм қасри бузилди,
Шўро мулки тузилди.
Шўро мулки — бизнинг
мулк,
Яхши билинг: сизнинг
мулк.
Аммо қочқин
жаллодлар,
Жунайд бошлиқ
ханнотлар,
Ҳуррриятни ютмоқчи,
Шўро мулкин
сотмоқчи.
Хушёр бўлинг,
ёронлар,
Эр йигитлар —
ўғлонлар!

(1921 йил, март, «Хоразм хабарлари» газетасидан).

БИТСУН АҲЛИ РАЗОЛАТ, ЯШАСИН ҲУРРИЯТ!

I

БИТСУН аҳли разолат,
Қилмиш элга қабоҳат!
Давру даврон суронлар
Эл устида юронлар[1])!
Бу юртни қонға булғаб,
Зулмат асриға чулғаб,
Қилон жабру жафолар,
Энағар рўдафолар.
Мазлумни зор йиғлатган,
Эзиб, янчиб қақшатган,
Кўзлардан қон оқизган,
Номусга ал[2]) тақизган,
Битсун аҳли разолат,
Қилмиш элга қабоҳат!
Давру даврон суронлар,
Эл устида юронлар!
Оққан дарё қонларни,
Оҳ, сўйилган жонларни,
Бўлди элга заволи,
Кимни тутгай уволи?!
Бечора камбағални,
Қўли қадоқ, дағални,
Тўқмоқ бошиға урдинг,
Ханжар кўксига санчдинг.
Йўқсул қонини сўрган,
Дунёни йўлдан урган,
Битсун аҳли разолат,
Қилмиш элга қабоҳат!
Давру даврон суронлар,
Эл устида юронлар!
Қонсираган, ҳей, золим,
Ваҳшат элиға «олим»!
Қароқчи эди бобонг,
Юртни талади отанг.
Сен зулматдан яралган,
Жаҳаннамдан сут эмган,
Қилмишинг дунлик бўлди,
Зулмингдан кўплар ўлди.
Саҳронинг дайди ити,
Эл танидаги (қурти),
Битсун аҳли разолат,
Қилмиш элга қабоҳат!
Давру даврон суронлар,
Эл устида юронлар!
Едингдами, «хон оға»[3])
Бизга қилган дағдаға.
Устимизга от солдинг,
Бор-йўғимиз таладинг.
Кўп навқирон қизларим,
Абрўйи кундузларим,
Баднафасингдан сўлди,
Олам мурдага тўлди.
Ўз зулмидан ҳаз[4]) этган,
Эл қонини сипқорган,
Битсун аҳли разолат,
Қилмиш элга қабоҳат!
Давру даврон суронлар,
Эл устида юронлар.
Сўзим эшит, ҳей Жунайд,
Қилмишсан ўзни лоқайд.
Бил, тўкилмиш шунча
қон,
Сен сўйдирган шунча жон.
Ўтда куйган қалъалар,
Ениб битган далғалар,
Энди бўғзингдан тутғай,
Жаҳаннам сари элтғай.
Ушалмағай армонинг,
Ел тўзитғай карвонинг.
Битсун аҳли разолат,
Қилмиш элга қабоҳат!
Давру даврон суронлар,
Эл устида юронлар!

II

Шукр, қабиҳ замонлар,
Сен ўйлаган армонлар,
Йўқлик сариға кетди,
Мазлум кўз ёши битди.
Шу мазлумлар қўзғолди,
Жаҳонға ғул-ғул солди.
Коммунистлар унга бош,
Биродарлардур йўлдош.
Қўлдн қирмизи туғи,
Билинг, бу Ленин туғи!
Хўб ҳур замон кетурди,
Элни бахтга етурди.
Яшасун бу ҳуррият!
Яшасун ҳам амният!
Қирмизи туғ бечизмас,
Билинг, бу туғ эгилмас,
Ахир, бу Ленин туғи,
Эзилганлар йўруғи!
Қудрати оламча бор,
Бахт ҳамеша унга ёр!
Унинг ҳар тўлқинидан,
Шуълавор ёлқинидан,
Ҳурлик нури ёғилди,
Элга саодат бўлди.
Яшасун бу ҳуррият!
Яшасун ҳам амният!
Эл ғазаби ўт бўлиб,
Кўп забардаст қут бўлиб,
Зулмат қасрини бузди,
Эрклик даврини тузди.
Қирмизи туғ ўт сочди,
Зулм йўқликқа қочди.
Шу муқаддас ўт билан,
Юртга бермиш қут билан,
Асфандиёрлар ёнди,
Сайдолимхон қувланди.
Яшасун бу ҳуррият!
Яшасун ҳам амният!
Эшит сўзим фарзандлар,
Кўп меҳрибон дилбандлар.
Ошди ёшим саксондан,
Ўзим ҳам чиқдим сондан.
Қани, энди кўзда нур,
Белда қувват ҳам путур,
Бўлса-ю, сафга турсам,
Эл билан бирга юрсам.
Лек, йўқ бунинг иложи,
Берсамда умр божи.
Вале қалбимда ўт чўх,[5])
Зуҳдликка мойиллик
йўқ:[6])
Қалам довотим билан,
Баёний отим билан,
Сизга айтар сўзим шу,
Васиятим сизга бу:
Евлар сўзига учманг,
Фирқа йўлидан қайтманг!
Бардам бўлинг суронда[7]),
Ёвузларни уронда[8]).
Титрамасин қалбингиз,
Букилмасин қаддингиз.
Янчинг Жунайд жаллодни,
Бу дўзахий авлодни.
Йўл тутинг маърифатга,
Боғланг белни журъат-ла!
Ўқуб, аллома бўлинг!
Замонни олға буринг!
Иқбол сизга бўлсун ёр,
Десам, ери: бахтинг бор.
Саодатли дамларда,
Ғамсиз ёруғ кунларда,
Баёнийни ёд айланг,
Руҳимга дуо айланг.
Яшасун бу ҳуррият!
Яшасун ҳам амният!
Яшасун жумҳурият!
Хоразм эли яшнасун![9])

1921 йил. Хива.

1) Суронлар — сурганлар, юронлар — юрганлар.

2) Ал — қўл.

3) «Хон оға» — Жунайдхонга киноявий ишора.

4) Хаз-хузр қилиш маъносида.

5) Чўх — кўп.

6) Йўх — йўқ.

7) Сурон — қизғин жанг маъракаси.

8) Уронда — Урганда маъносида.

9) Бу шеър Хоразм Халқ шўролар жумҳурияти Марказий ижроия қўмитасининг алоҳида ташвиқий варақаси сифатида нашр этилиб, ерли қизил аскарлар орасида тарқатилган.

Аҳли ашъорага

Эл орзусин куйламоқ,
Эл дардини сўйламоқ,
Элға ҳамнафас бўлмоқ,
Эл бирла қадамлашмоқ,
Шоир-чун эзгу ният,
Ифтихор ва шарафдур.
Қалам қош ғаммозларға
Жонни садқа қилмоқлик,
Вафосиз ёр дардида,
Беҳад афғон чекмоқлик,
Тирикликда ўлмоқлик,
Бу асло шоирликмас!
Элни курашга чарланг,
Маърифат сори йўлланг,
Жабҳалардан сўз сўзланг,
Фидоийларни куйланг;
Шоирнинг ифтихори,
Шоир бахти шундадур.
Баёний дер: йўлдошлар,
Қаламкаш орқадошлар,
Бирдар ҳам кўлдошлар,
Эл бахтини куйлайлик.

1921 йил.

(Шоир Партавий хотирасидан).

ШОИР ПАРТАВИЙНИНГ БАЁНИЙ ҲАҚИДАГИ ЭСДАЛИКЛАРИДАН

ОЛИҲИММАТ, БИЛИМДОН ВА МЕҲРИБОН

Ҳозир ҳам кечагидек эсимда. Чамамда, 9-10 ёшларда бўлсам керак. Отам раҳматлик бир кун эрта билан мени худди байрамлардагидек башанг кийинтириб: «Қани, ўғил, бугун сизни азиз бир зот ҳузурларига элтаман. У киши жуда улуғ одам. Ишқилиб, менинг юзимни шамгун қилмасангиз бас», — дея қўлимдан етаклаб олдилар. Қадимий Хиванинг гавжум кўчаларидан бирига жойлашган бир уй дарвозасига кирдик. Рухсат олингач, отам билан икковлашиб яхшигина, шинам безатилган бир хонага кирдик.

Хонанинг тўрида ўтирган жуссадор, мўйсафид нуроний одамга кўзим тушиши билан дарҳол салом бердим, «алик» олгач ўтирдик. Отам у кишига таъзим қилиб «Мана, устоз, қулбаччангизни ҳузурингизга келтирдим. Сизни тангрига, ўғилни сизга топширдим. Насиб бўлса, тарбиянгиз соясида бирон илмли одам бўлиб етишур деган умидим бор:» — деди. Уй соҳиби табассум билан менга бир оз тикилиб тургач, шу кунгача нималар ўқиганим тўғрисида мендан бир савол сўрадилар. Мен ниманиброқ бўлса ҳам саволларига рисоладаги жавобни бердим шекилли. отамга боқиб; «Яшулли, фарзандингиз тийрак бола кўринади, хотиржам бўлинг», — дедилар. Кейин билсам бу одам, бутун Хива хонлигига донг таратган шоир, тарихчи олим, таржимон ва мусиқий устоз Муҳаммад Юсуф Баёний эканлар. Шу кундан бошлаб бу табаррук устоз тарбиясидан баҳраманд бўла бордим. Менга у зот тарих, мантиқ, шеърият қонун-қоидалари, араб ва форс тилларидан ўқитишга киришдилар. Мендаги шеъриятга майилликни кўриб, дастлаб ёзган машқий ашъоримни эринмасдан ўқиб, унинг хато ва нуқсонларини бирма-бир тушунтирар ва кандай ёзиш лозимлигини кунба-кун ўргатиб борар эдилар.

Хонлик замонида устознинг бошига тушган кўп кулфатларнинг гувоҳи бўлдим. Бундай кулфатлар, айникса, Асфандиёр хон бўлгач тез-тез рўй бера бошлади. Чунки Баёний домла «Шажараий хоразмшоҳий» деб номланмиш катта тарихий асар яратган эдилар. Китобдаги воқеалар 1910 йилгача, яъни Асфандиёрнинг отаси Муҳаммадраҳимхон VI (шоир Фируз) ҳукмронлиги билан хулосаланган эди. Асфандиёр хон бўлгач (1910 йилда), устоздан тарихий асарни давом эттиришни талаб қилди. Устоз эса, унга, ҳали тарих саҳифасига битишга арзигулик бирон иш қилингани йўқ, мен нимани ҳам ёзардим, мазмунида жавоб қилдилар. Шу жавобдан қаҳрланган Асфандиёрхон кексайиб қолган устоз тарихчининг пайини қирқиб, бир неча бор уйини сипоҳийларига талатди, китоб ва қаламий ёзувларини куйдириб юборди. Ана шу мудҳиш воқеалар вақтида устознинг катта қаламий девони ҳам ёниб кетдики, бу аҳволдан шоир кўп дилгир бўлди. Чунки у шеърий девонда у зотнинг бутун умри давомида айтган ҳар турдаги ашъориятлари жамланган эди. Хоразм революциясига қадар иш ана шу зайлда давом этиб келди. Баъзида устоз хон ва амалдорларининг ёвузликлари ҳақида ёзган ҳажвияларини ўз уйларида сақлашдан хавфсираб, менга омонат топшириб, уйингда сақлаб кўятур, дердилар. «Мустабидлар зулми» деб йилган муҳаммас ҳажвияси ҳам ана шу тариқа менда сақланиб қолган, кейин мен уни «Ўзбекча инқилоб шеърлари юғуруми» (1923 йилда Хивада нашр этилган) тўпловчиларига бердим ва шу йўсин сақланиб қолди.

Хоразмда хонлик тахтининг емирилиши ва Хоразм халқ Шўролар жумҳуриятининг тузилиши биз кабилар учун ниҳоятда қувончли воқеа бўлди. Бу тарихий воқеани кексайиб қолган устоз Баёний ҳам жуда ҳурсандлик билан қабул қилдилар. Мен ва бошқа шогирдларига ўгут бериб, янги давр воқеаларини синчиклаб кузатиш, бу хайрли ишнинг ривожида жаҳду жадал қилмоқ, билим ва куч-қувватни шу хайрли иш учун сарфлаш зарурлигини қайта-қайта таъкидлар эдилар.

У киши шоир ва олим, биз шогирдларни ҳам шу йўруқнинг кишилари бўлганимиз туфайли, янги даврни шеър воситасида ифодалаш масаласида кўп қизғин суҳбатлар бўлиб ўтарди. Шундай суҳбатлардан бири ҳали ҳам кечагидек ёдимда.

... Мен у даврларда адабий ижод дунёсига эндигина қадам қўйиб келаётган ўспирин йигит эдим. Хоразм революциясининг бўронли йиллари. Ҳар куни, ҳар соат янгидан-янги ҳодисалар рўй бериб турар эди. Бир куни аниқ эсимда бор, Хивада жумҳурият эълон қилинган йилнинг илк баҳор пайтларида устозим Баёнийни зиёрат қилгани бордим. Кексайиб, 80 ёшларга яқинлашиб қолган устоз шоирда ўтган йиллардаги (бунгача мен у кишини 1919 йил декабрь ойида шоир Авазнинг жанозаси пайтида кўрган эдим) кексаларга хос заифлик, қандайдир умидсизлик, ҳар кимдан хавфсираш ва ҳар нарсадан шубҳаланиш каби ҳолатлардан асар ҳам қолмаганди. У азиз зот мени жуда хушмуомалалик билан қабул қилди... Узоқ суҳбатлашдик. Сўз айланиб, янги чиқаётган газеталар ва уларда нашр этилаётган шеърларга келганда устоз менга газетадаги бир неча шеърларни кўрсатади ва улардан ўзини тўла қаноатланмаганлигини айтди. «Жуда насиҳатбоз бўлиб кетибдиларми», — деди. Бир оз сукутдан сўнг ёш шоирлардан кимнидир (ҳозир аниқ ёдимда йўқ) бармоқ вазнида ёзилган шеърини ўқиб бердилар ва дедилар: «Бу, ҳозирча ўрганмаган қулоққа дағал ва қўпол туюлса керак, менга ҳам биринчи ўқишда шундай туюлди. Лекин бир неча бор қайта-қайта ўқиб, тафаккур қилиб кўрсам, бу шеър ҳали кўп жиҳатдан ғўр бўлса-да, аммо унда ҳақиқий қалб алангасининг учқунлари мавжуд. Ўйлаб кўрсам фикрлари содда, улус дилига тез сингади. Дарҳақиқат менингча ҳуррият асрининг адолат замонасининг мужассам тимсолини ўйлаб, фикр қилиб ёзилган мана шу услуб ва оҳангдаги шеърлардагина, мусаффо кўзгуда кураш ажойиб жилол берганидек, замон садоси акс этиш мумкин. Сен ва биз бу йўлда журъат билан ишламоғимиз, тажриба қилмоғимиз даркор. Бу аҳли Шўронинг муқаддас бурчи».

...Бу суҳбатдан сал вақт ўтмай устознинг бармоқ ва ярим арузда ёзилган кўпгина шеърларини газеталарда, ёки қўлёзма ҳолида ўқидим. Кўпларини ёдлаб олдим.

(Бу хотиралар 1954 йилда саҳифани уюштирувчи томонидан ёзиб олинган).

Навоий ғазалига муҳаммас

Эй, наргиси беморим, бир лутфу карам кўрсат,
Ҳажрингда хуморимни васлинг майидин тарқат,
Махмур кўзинг ичмай ғам қўйма манга қат-қат,
Шўх икки ғизолингни ноз уйқусидин уйғот,
То уйқулари кетсун гулзор ичида ўйнат.

Оч сунбули мушкингни чеҳрангни намоён қил,
Ҳуснинг гулининг меҳрин даҳр ичра дурахшон қил,
Бу нур ила зулматдин даҳр аҳлини ҳайрон қил,
Ташлабки сочинг ўрдинг очғонда паришон қил,
Офоқ саводида жон ройича сен будрат.

Ғам тиғи мани қилмиш бағрим тилиб ошуфта,
Ҳужуми жунун этмиш улдам келиб ошуфта,
Бу нав қилиб қўйма ҳолим билиб ошуфта,
Кулбамга хўйафшон кел, зулфинг қилиб ошуфта,
Анжум силаҳин синдур офоқ улусин қўзғат.

Эй ёри жафопеша, билмасга солиб ўзни,
Ман зори ғарибингдин қайтарма бу дам юзни,
Ҳажринг ғами қилмишдур кеча манга кундузни,
Ораз қуёшин очиб ашки қуруғон кўзни,
Кўп ҳажрда йиғлатдинг, бир васл ила ҳам йиғлат.

Ман ишқ йўлин билдим кўп шавқим отин чопиб,
Ўргатма манго они билмасга ўзинг солиб,
Ғайридин онинг кўнглум икки эшигин ёпиб,
Бир оҳ ила кул бўлдим, эй чарх, тилаб топиб,
Фарҳод ила Мажнунга ошиқлик ишин ўргат .

Бу дайри фано даъбин, эй зор кўнгул, сен бил,
Ким мунда қолур жовид пайваста бўлиб хушдил,
Андиша қилиб мундин огоҳ бўл, эй ғофил,
Хоро тубида ётгунг йўқ суд агар юз йил,
Кўк атласи устида жисмингни ётиб ағнат.

Ҳажр ўтида кўп ёнса бир ёрни муштоқи,
Бехудлик олур ондин қўймай аламин боқи,
Ҳар гоҳ Баёнийдек май базмин этар чоқи,
Базм ичра Навоий кўп йиғлар эса, эй соқи,
Хуш элтгучи доруни жомиға онинг чайқат.

АСФАНДИЁР ХУСУСИДА

... Сўз Асфандиёрнинг замониға оид бўлди. Андин сўнг ўзидин истифор эттимким, сизнинг замонингизда воқеға етган воқеотларни ҳам китобнинг охириға мундариж айтилгони муносибму ё йўқ? Чун Асфандиёрхоннинг қилгон ишларини ва замонида воқеға етган воқеотни ростлик била баён этилса, гўё Асфондиёрни ҳажв этилгони бўлур эрди.

Эмди бу замон.. Хоразм халқи аҳли ҳукуматнинг тасоллотларидин абадиян озод бўлдилар. Эмди, орқа энлик била бу китобнинг аввалидин бошлаб, хушомад сўзларни ташлаб, мустабидларнинг хавфларидин тилга келтиролмаган сўзларини таҳрир қайдиға ростлиғ била киргизурмен. (Муҳаммад Юсуф Баёний «Хоразм тарихи» муқаддимасидан).

1. Истифор этмоқ — сўрамоқ, рухсат олмоқ.
2. Тасоллот — Хавф, қўрқинч.
3. Орқа энлик — Хоразм шевасида хотиржамлик маъносида юритилади.

ҒАЗАЛЛАР

Булбулни гулшан ичра ўтлуғ бўлур навоси,
Ёқғай кўнгул чароғин бир шўълаи садоси.
Ишқ аҳли десалар ҳам матлабни фаҳм этолмас.
Ким фаҳм этарга недур булбулни муддаоси.
Ожизни қатлиға раҳм мониъ дурур вагарна,
Маъшуқдин сўролмас ошиқни хун баҳоси.
Иқлими ҳусн ародур маъшуқ бир шаҳаншоҳ,
Кўйида они ошиқ бир камтарин гадоси.
Мадди назар манго не ҳуро дурур не жаннат,
Хуш келди-о кўнгулга кўйингни хуш ҳавоси.
Равшан кунимни қилмиш андоғки шоми жайжур,
Зулфи саводи бирла мушкин сочи қароси.
Наврўз келди, эй гул, эмди табассум этгил,
Бўлмиш онинг Баёний бир зори мубталоси.

* * *

Ваҳ не жафо эрди манга кўрди раво қошу кўзинг,
Ҳушимни олди айғабон нозу адо қошу кўзинг.
Кести мадору пайкарим симин сақоқинг сафвати,
Солди қаро қайғу аро икки қаро қошу кўзинг.
Лаъли лабингнинг ҳолидин синамдадур доғ узра доғ,
Ҳардам бошимға келтурур минг можаро қошу кўзинг.
Шавқингда жон берганга жон бергусидур рангин сўзинг,
Они қатл этган ҳамон тиғ оғзимо қошу кўзинг.
Қошу кўзинг оломидин чексам фиғон тонг йўқ манго,
Қайси ситамдур кўрмади они раво қошу кўзинг.
Ҳусну жамол иқлимининг султонисен, ишқ аҳлининг
Қатл этгали жаллоду тиғ ўлмиш санго қошу кўзинг,
Ҳардам кинсёту баён сувратларин айлаб аён,
Кўнглумга солди қўзғолон рамзошно қошу кўзинг,
Ваҳким нечук мажнуншиор ўлмай мани шўридаҳол,
Фаҳмимга берса ихтилол айлаб жафо қошу кўзинг.
Бу не қиёматдур қадинг найза хадангдур офтоб,
Ҳоли хароб элга берур турлук жазо қошу кўзинг.
Қошу кўзинг дарёйи қон эл ашкидин қилмиш равон,
Гўё жаҳонни эйламиш мотамсаро қошу кўзинг.
Шавқ ўти ичра ўртабон беихтиёр этмак била,
Жон қушлариға чекдурур ўтлиғ наво қошу кўзинг.
Ишқ аҳлига бир заҳри чашм этсанг борин қилғунг ҳалок,
Ул хаил ҳаққида бўлуб гўё вабо қошу кўзинг.
Накди ҳаётимни санинг йўлингға айларман нисор,
Кўргуз ниқобингни олиб, қилмай ибо, қошу кўзинг.
Қошу кўзинг васфин сочинг янглиғ тавил этмас нетонг,
Шавқимни афзун айламиш беинтиҳо қошу кўзинг.
Еткур Баёнийға лабинг айнул ҳаётидин аён,
Салб этди жоним жисмидин боқиб қиё қошу кўзинг.

* * *

Овозаи жамолинг шўриш солиб жаҳона,
Келтурди олам аҳлин фарёд ила фиғона.
Шавқинг ҳавоси бирла пайваста нола айлаб,
Ишқинг навосидиндур ушшоқингга тарона.
Гулгун юз узра зулфу ҳолинг кўнгилни гўё,
Беболу пар қушига айланди дому дона.
Фикрингда нечи савдо ҳолимни бир жунунга,
Токим жаҳонда қилди ишқинг била фасона.
Лаъли лабинг майининг бир журби даст берса,
Бўлғунча маст ётғум то охири замона.
Сенсиз манга керакмас тадбири рубъи маскун,
Гарчи қарин эса ҳар бир умри жовидона.
Сен Лайлийи замонсен, Мажнун сенга Баёний,
Бас, нега фикр сурсун ул суд ила зиёна,

САҲИФАНИ ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ КАНДИДАТИ М. ЗОКИРОВ ТАЙЁРЛАГАН.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТОГО: ҲОКИМИЯТ УСТИДА ҲАРБИЙЛАР

Того пойтахти яқинидаги Токоэн ҳарбий лагери ҳозирги кунда мамлакатнинг сиёсий марказига айланган. Бу ердан Ломенинг чор бурчагига ҳарбий, патруллар юборилади. Лагерь дарвозасидаги мухбирлар Того армиясининг раҳбарлари нима янгилик билдиришар экан, деб кутиб туришади.

Ғарбий Африкадаги кичик бу мамлакат Тогода нима воқеа юз берди? Шу йил январь ойида бош штабнинг бошлиғи, 29 яшар подполковник Эйдема давлатда тўнтариш ясади. У радио орқали мамлакат аҳолисига мурожаат қилар экан, армия вақтинча конституция ҳаракатини тўхтатди, Миллатлар мажлиси ва ҳукуматни тарқатиб юборди, мамлакатдаги барча сиёсий партиялар ишини ман этди, деб эълон қилди.

Тогода давлат тўнтарилиши кутилмаган бир ҳол эмас эди. 1.600 минг аҳолидан иборат кичик мамлакатда мамлакат тарихи шу пайтгача бирорта президент конституцияда кўрсатилган 5 йиллик муддатни ўтай олганини билмайди.

Кейинги икки ойда Тогодаги ички сиёсий аҳвол анча кескинлашди. Ўтган йилнинг ноябрь ойида бундан 4 йил муқаддам армияда фитна кўтарилганида ўлдирилган мамлакатнинг биринчи президенти Олимпио тарафдорлари Грюницкийни ҳокимият устидан олиб ташлашмоқчи бўлишади. Улар радиостанцияни қўлга олишди, пойтахтда аҳоли намойишини ташкил қилишди. Баъзи бир касаба союз ташкилоти бошлиқлари ҳам бу ҳаракатни қўллаб-қувватлашларига қарамай, ғалаба қозонилмади, негаки бош штаб бошлиғи Эйдема мамлакат президенти ёнини олган эди.

Олимпио тарафдорларининг ноябрь ойидаги бу қилмишлари кейинчалик мамлакатдаги шароитнинг оғирлашишига сабаб бўлди. Тогода ҳукумат танглиги вужудга келди. Грюницкий бу ҳолдан қутулиш учун ҳукуматдагиларнинг жойларини ўзгартириб кўрди, бироқ бундан ҳеч қандай натижа чиқмади, аксинча бу нарса давлат бошлиғини яна ҳам яккалаб қўйди. Республикада парламент орқали президент ўринбосарининг йўқ қилиниши собиқ президент ўринбосари Антуан Меатчи раҳбарлигидаги Шимол сиёсий группасини Грюницкийга қарши отлантирди.

Того пойтахтида кейинги пайтда президент Грюницкий давлат бошлиғи вазифасидан истеъфо берсин ва ҳокимият армия қўлига топширилсин, деган талаблар тобора кучайди. Шундай қилиб Грюницкий ўтказмоқчи бўлган «Иттифоқ ва миллий келишувчилик» сиёсати узил-кесил емирилди. Мана шундай оғир сиёсий шароитда мамлакатдаги ўсиб бораётган низони қуролли куч орқали бартараф қилиш ҳақида очиқ-ойдин чақириқлар ҳам бўлди. Вазиятни ҳисобга олган генштаб бошлиғи президент розилиги билан давлат тўнтариши қилди. У, Того халқаро мажбуриятларнинг ҳаммасига содиқлигича қолади. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг, Африка бирдамлиги ташкилотининг, ОКАМ ва Розилик кенгашининг аъзосилигича қолади, деб эълон қилди. Грюницкийнинг кейинги пайтларда қўлга олинган сиёсий душманлари озод этилади ва оилаларига қайтиб боришлари мумкин.

Эйдема матбуот учун берган хабарларида армиянинг ҳокимият тепасига чиқиши вақтинча деб таъкидлади. Уч ой мобайнида янги тузилган «Миллий келишувчилик комитети» раҳбарлиги остида мамлакатда сиёсий сайловлар ўтказилади. Бу ҳарбий раҳбарлар тузган янги сиёсий институтнинг вазифасига аҳоли билан мунтазам маслаҳатлашиб туриш ҳам киради.

Ҳарбийларнинг ҳокимият устига чиқишига олиб келган Тогодаги воқеа мамлакат ўзининг янги сиёсий ривожи фазасига чиққанидан далолат беради.

Владимир КУЗНЕЦОВ.
(ТАСС).

Курашаётган Вьетнам билан бирдамлик

БАМАКО. «Вьетнамнинг ички ишларига чет давлатлар аралашаётганлиги натижасида бутун дунёда тинчлик хавф остида қолган бир пайтда Осиё ва Африка халқлари бирдамлигининг Мали комитети чет эл агрессив қўшинларини Вьетнамдан олиб чиқиб кетишни ва 1954 йилги Женева битимларини катъиян бажаришни талаб қилади». Комитет эълон қилган баёнотда мана шундай дейилади. Осиё ва Африка халқлари бирдамлигининг Мали комитети барча халқларнинг ҳуқуқларини, инсон қадр-қимматини ва озодликни ҳурматлаб, чет давлатларнинг Вьетнам ишларига аралашаётганликларини қораламоқда.

ПАРИЖ. «Вьетнам учун 1 миллиард франк пул тўплаш ҳаракати»нинг раҳбарлари Америка агрессиясига қарши курашаётган Вьетнам халқига ёрдам фондига маблағ тўплаш кампанияси давомида француз меҳнаткашлари тўплаган ва эски пул билан ҳисоблаганда 40 миллион франкдан иборат бўлган пулни Вьетнам Демократик Республикаси қизил крестининг Париждаги вакилига топширдилар. «Вьетнам учун бир миллиард франк пул тўплаш ҳаракати» илгари Вьетнам халқига эски франк билан ҳисоблаганда 20 миллион франк пул топширган эди. Шу маблағларнинг бир қисми Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронтининг қизил крести фондига берилади.

ТОКИО. Американинг машҳур ашулачиси Жоан Баэс Япониядаги тинчлик учун курашувчилар митингида нутқ сўзлаб бундай деди: «Жаҳондаги соф виждонли кишиларнинг ҳаммаси Вьетнамдаги урушга чек қўймоқ ва шу мамлакатда тинчлик ўрнатилишига эришмоқ учун кескин курашга кўтарилишлари лозим».

Жоан Баэс Японияning кўпгина шаҳарларида бўлди, концертлар берди ва АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши митингларда нутқлар сўзлади.

(ТАСС).

ТОКИО. Гинзадаги универмагда йирик магнит экспонат қилиб қўйилган. Реклама эгаси бу магнит дунёда энг кучли деб ҳисоблайди. Кўриб турганингиздек, у чиндан ҳам пўлат подшипникларнигина эмас, харидорларни ҳам ўзига тортяпти.

КИОДО — ТАСС фотоси.

ФОЙДАСИЗ ЛЕКЦИЯЛАР

«Жанубий Вьетнам армияси ҳозирги пайтда самарали жангга қобилиятли куч эмас, шу сабабли америкалик маслаҳатчилар олдида уни қишлоқ районлари хавфсизлигини таъминлай оладиган кучга айлантиришдек қийин вазифа турибди». «Нью-Йорк таймс» газетасининг Жанубий Вьетнамдаги мухбири Эппл ана шундай хулосага келди.

Эскалация бошлангандан буён қўғирчоқ режим армиясини жангга қобилиятли қилиш учун Пентагон кўп куч сарфлади. Американинг расмий матбуоти сайгонлик иттифоқчиларини мунтазам мақтаб турди.

Аммо вақт ўтиши билан бундай мақтовлар камая борди. Орадан кўп ўтмай, мақтовлар ўрнини бошқа характердаги мақолалар эгаллади. Уларнинг авторлари Пентагон сарфлаган куч-ғайрат натижа бермаганидан норози бўлаётганликларини яширмайдилар. Сайгон армиясининг аҳволи икки йил олдин қандай бўлса, ҳозир ҳам ўшандай ачинарли. Армияда 600 минг аскар бор. Улар 10 дивизияга уюшган. Лекин «Нью-Йорк таймс» мухбирининг таъбирича, бу дивизияларнинг ярми «Ҳарбий жиҳатдан самарали эмас».

Офицерларнинг учдан бир қисми жанговар тайёргарликдан ўтмаган ва командирлик қилиш учун яроқсиздир. «Офицерлар ва оддий аскарларнинг унвонини, — деб ёзади Эппл,— жангда қўмондонлик қилиш қобилиятига қараб эмас, балки сиёсий мавқеига қараб ва бевосита бошлиғига садоқатини эътиборга олиб оширадилар».

Америкалик мухбир сайгонлик аскарларнинг маънавий руҳи тушиб кетганлигини кўриб ҳайрон қолди. У 1966 йилда қўғирчоқ армиянинг ҳар юз аскаридан 18 таси қочиб кетганлигини таъкидлайди. Армияда талончилик авж олган, аскарлар тинч аҳолини талаб кетмоқда.

Америкалик ҳарбийлар ҳозир сайгонлик аскарларни «тарбиялашга» уринмоқда, уларни ҳеч бўлмаганда Сайгон контроль қилиб турган районларни қўриқлашда фойдаланишга лаёқатли қилиб тарбияламоқчи бўлишяпти. Офицерлар учун лекциялар курси ишлаб чиқилди. Унда «аҳолининг ишончини, ҳурматини қандай қозониш мумкин» деган масалалар ҳам бор.

Эппл бу тадбирларнинг бирор фойда беришига ишонмайди. Бунга ажабланмаса ҳам бўлади. Пентагон доллар мапхами билан сайгонликлар жанговарлигини оширолмадию, бунга лекция ёрдамида эришиб бўладими.
(«НОВОЕ ВРЕМЯ»дан).

КОНСУЛ КИМЛАРНИ ЁЛЛАМОҚДА?

„НОЙЕС ДОЙЧЛАНД» газетасининг (ГДР) Яқин Шарқ бўйича мухбири хабар қилади:

— Кўпгина собиқ нацист офицерлар ва солдатлар кейинги ҳафталар ичида Жанубий Арабистонда янги «Фаолият майдони» излаб қолдилар. Улар Конго, Мозамбика ва Анголада африкаликларга қарши жазо экспедицияларида қатнашган вақтларида тўплаган «тажриба»ларини шу ерда қўллаб кўрмоқчилар.

ГФРлик 150 дан ортиқ киши Ўрта Шарқдаги Англия қуролли кучларига ёлланмоқчи эканлигини Адандаги Бонн генерал консуллиги тасдиқлайди. Улар «собиқ» Ғарбий германияликлардан Жанубий Яман ватанпарвар кучларига қарши курашда «махсус корпус» ташкил этишни тавсия этмоқдалар.

Ёлланганларнинг кўпчилиги яқиндагина Конгода Чомбенинг «Африка корпуси» составида эсэсчи ва қотил Мюллернинг қўмондонлиги остида ваҳшийликлар қилган эдилар. Бу профессионал қотиллар Конгодан ҳайдалгандан кейин, уларнинг баъзилари Американинг Жанубий Вьетнамдаги хизматига ёлланди, бошқалари эса ҳозир Аданда «иш» қидириб юришибди.

Ўрта Шарқдаги Англия қўшинлари қўмондонлиги ҳозиргиниг ўзида 25 та Ғарбий Германияликни «иш»га қабул қилганлиги маълум бўлиб қолди. Бу ёлланганлар асосан жазо қисмларига командирлар составини тўлдириш мақсадида юборилган. Қолганлари эса Аданга юборилишларини кутмоқдалар.

(АПН).

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ. Америка бомбардимончилари тинмай қароқчиларча ҳужум қилиб туришларига қарамай, мамлакатнинг хўжалик ҳаёти бир минут ҳам тўхтаб қолгани йўқ. Деҳқонлар далаларда ишламоқдалар, ишчилар фабрика ва заводларда маҳсулот ишлаб чиқаришни тобора кўпайтирмоқдалар.

ВИА — ТАСС фотоси.

ФИРИБГАРНИНГ ҚАЙТИШИ

Америкалик ёш йигит Краддок Жильмур январнинг бошларида чет элдан ватанига қайтди. Уни худди миллий қаҳрамон каби кутиб олишди. Мухбирлар у билан суҳбатлашган, унинг гаплари оғиздан-оғизга ўтган... унинг саргузаштлари тасвирланган мақолалар газеталарни босиб кетди.

Краддок Жильмурнинг ўзи ким? Миссионерми? Космонавтми ёки Нобель мукофоти лауреатими?

Йўқ, Краддок Жильмур — ўғри. У Совет Иттифоқи бўйлаб саёҳат қилиб юриб, дўсти Бьюл Рай Вортам билан биргаликда қонунсиз равишда валюта алмаштириш билан шуғулланган. Бундан ташқари, Вортам Ленинграддаги меҳмонхоналарнинг бириданбронзадан ясалган ҳайкалчани ўғирлаган. Ленинград суди Краддок Жильмурни жарима тўлашга, Бьюл Рай Вортамни эса уч йил қамоқ жазосига ҳукм қилди.

Америка газеталари ҳозир «туристлар»га нисбатан ҳақиқат қилинмади, улар совет системасининг бегуноҳ қурбони бўлди, деб исботлашга уринмоқда. «Юнайтед пресс интерпэшнл» агентлигининг мухбири Краддок Жильмур Нью-Йоркка борган вақтда айтган қуйидаги сўзларини келтиради:

— Балки бу гапларим ёпишиб тушмас, — деди Жильмур,— лекин эркин кишилар мамлакатига қайтиб келганингдан ўзингни яхши ҳис қиласан, киши.

Ҳақиқатдан ҳам унинг гаплари «ёпишмай» турибди. «Эркин кишилар» мамлакатида чайқовчилик ва ўғрлик билан бемалол шуғулланиш, шу билан бир вақтда ўзини виждонли одам деб ҳисоблаш мумкин экан-да. Бундай шароитда ҳар қандай муттаҳам ҳам ўзини «яхши ҳис қилади».

Америка газеталари икки ўғрининг жазоланиши Америка-Совет муносабатларига путур етказади, деб ёзмоқда.

Нима ҳам дердик, совет кишиларининг тушунчаси бошқача: улар ўғрини тўппа-тўғри ўғри деб атайдилар, чайқовчилик ва ўғрлик халқаро алоқаларни мустаҳкамлаш воситаси эмас, деб биладилар.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО

30 ЯНВАРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.10 Э. Григ. Г. Ибсеннинг «Пер Гюнт» драмасига ёзилган музикадан иккинчи сюита.
18.30 **Ўзбек халқ куйлари.**
19.20 «Совет сайлов системаси» деган суҳбат ва концерт (татарча).
20.00 «Пахтакорлар ўқишмоқдалар» деган эшиттириш (русча).
20.10 «Тошкент консерваторияси ўқувчилари». Музикали эшиттириш.
20.45 «Нурек — дўстлик қурилиши» (ўзбекча).
21.20 **Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.**
22.00 «Дунё воқеалари» (ўзбекча).
22.10 Ўзбекистон композиторларининг вальслари.
22.40 **Замондошларимиз.** С. Абдуқаҳҳор. **«Ҳаёт дафтаридан бир неча варақ»** (ўзбекча).
23.20 **«Беш йиллик илғорлари, сизлар учун».** Концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Совет композиторларининг қўшиқлари.
19.00 Адабий эшиттириш. Чет эл шарқи ёзувчиларининг новеллалари (русча).
19.30 Ўзбек романслари.
20.10 Совет авторларининг қўшиқлари.
20.40 «Сиҳат-саломатлик» радиожурнали (русча).
21.00 Адабий эшиттириш. Ҳамид Ғуломнинг «Токио минораси» деган ҳикояси (тожикча).
21.20 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг программаси. Такрорий эшиттириш.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 З. Аграненко. «Дунёда шундай хотин бор». Спектакль.
16.00 Глиэр ва Содиқов. **«Лайли ва Мажнун»** операсининг монтажи.

31 ЯНВАРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Халқ талантлари концерти.
9.30 Музикали танаффус.
9.45 «Самарқанд пиллачиларининг янги марралари» (тожикча).
10.10 **Араб куйларидан концерт.**
10.30 Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари.
11.10 «Мелиорация — ҳосил гарови». Иқтисод фанлари кандидати А. Мамедов суҳбати (русча).
11.25 Ёш ижрочилар концерти.
12.15 Спорт эшиттириши (ўзбекча).
12.30 Ўзбек балетларидан рақс куйлари.
13.30 Ёшлик ва дўстлик ҳақидаги қўшиқлар.
16.10 **Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига.** «Композитор М. Ашрафий ижоди» (ўзбекча).
18.10 В. И. Ленин ҳақида ҳикоялар (ўзбекча).
18.30 Ўрта Осиё республикалари халқларининг куйлари.
19.20 Қорақалпоқ куйларидан концерт.
20.00 «Ўзбекистон қурилишларида» радиожурнали (русча).
20.45 Ўзбекистон ССР Олий Советига бўладиган сайлов олдидан. **«Совет ҳокимияти — халқ ҳокимияти».** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. Сахибоев суҳбати.
21.20 **Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.**
22.00 «Дунё воқеалари» (ўзбекча).
22.10 **Куйлардан-куйларга.**
22.40 Ўзбек ёзувчиларининг асарларидан. С. Зуннунова. «Моҳир қўллар» (русча).
23.20 **Тошкент бинокорлари учун концерт.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Классик музика шинавандалари учун концерт.
19.00 И. Гайдн. Лондон симфонияси.
19.30 Мавлон Икром. «НАЙ». Шу номдаги поэма асосида радиопостановка (ўзбекча).
20.10 Ўзбекистон композиторларининг симфоник асарлари.
20.45 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг эшиттириши (русча).
21.00 Тожикистон композиторлари асарларидан концерт.
21.30 Вокаль дуэтлар ва ансамбллар концерти.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 1. П. И. Чайковский. «Оққуш кўли» балетининг монтажи. 2. Степанов. «Турна қўшиғи» балетининг монтажи. 3. Ж. Бизе. «Марварид қидирувчилар» операсидан парчалар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

30 ЯНВАРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 «Айиқча ва сувда яшаётганлар ҳақида». Болалар учун қўғирчоқ фильм.
18.25 «Советский воин». Киножурнал.
18.35 Ярим аср йилномаси. «Шоир ҳақида қисса».
19.15 «Парда ёпилмайди». Ҳужжатли фильм.
20.15 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.20 Телевизион янгиликлар.
20.35 Капитал қурилишга эътибор берайлик!
20.55 **«Франция диёрида учрашув». СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиннинг Францияда бўлишига доир телефильм.**
21.25 «Сиҳат-саломатлик». Илмий-оммабоп программа.
22.10 Телевизион театр. А. С. Пушкин. «ҚИЗҒАНЧИҚ РИЦАРЬ».

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

18.00 Рассомлар — болаларга.
18.30 Ўқув эшиттиришлари программаси. Сиртдан таълим олаётган студентлар учун. «Чизма геометрия».
20.00 Телевизион янгиликлар.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.10 «Интернационал бригада жангчиси». Харьковдан олиб кўрсатилади.
20.40 Голлар, очколар, секундлар. Спорт бир ҳафта ичида.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.20 «Жасорат». Телевизион альманах.
22.00 Мамин-Сибиряк. «Шўх». Телевизион спектакль премьераси. Свердловск шаҳридан олиб кўрсатилади.
23.00 Телевизион янгиликлар.
23.15 Интервидение.
23.45 Телевизион янгиликлар.
24.00 Москва эшиттиришларининг охири.

31 ЯНВАРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

18.00 Болалар учун **«Ялқов ҳақида эртак»** деган телеинсценировка.

Рус тилида:

18.25 Телевизион янгиликлар.
18.40 «Иши юришмаган». Телеспектакль.
20.05 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.10 Телевизион янгиликлар.
20.25 Капитал қурилиши кенгаши қатнашчилари студиямиз меҳмони (ўзбек ва рус тилларида).
20.55 **«Отатурк мамлакатига ташриф». СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиннинг Туркияда бўлишига доир телефильм.**
21.15 Телевизион новелла театри. А. П. Чехов. «Сартарошхонада». «Қайнана — адвокат».
22.05 Ярим аср йилномаси. «Октябрдан садо олган оркестр».

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Болалар учун «Ажойиб ўйинчоқлар».
18.30 Ўқув эшиттиришлари программаси. Сиртдан таълим олаётган студентлар учун. Олий математика.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.50 Мактабгача ва кичик ёшдаги ўқувчилар учун. «Варақлар шитирлайди». Телевизион фильм.
20.20 Композитор Л. Н. Ревуцкий асарлари. Киевдан олиб кўрсатилади.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.20 Бошланғич сиёсий мактаб тингловчилари учун. Сиёсий билим асослари. «Социалистик мамлакатларнинг ривожланиши».
22.00 «Санъат усталари». СССР халқ артисти В. В. Меркурьевнинг ижодий портрети. Ленинграддан олиб кўрсатилади.
23.30 Телевизион янгиликлар.
24.00 «Ёшлик, сенга!». Революция шу ерда бўлган». Ленинграддан олиб кўрсатилади.
00.30 Москва эшиттиришларининг охири.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 31/I да **Князь Игорь.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/Iда **Парвона.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/I да **Кимга тўй, кимга аза.**

КИНОТЕАТРЛАРДА

30 ЯНВАРДА

Дзюдо доҳийси —(1 ва 2-серия) — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА», «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (кечқурун).

Дурангсиз ўйин — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МИР» (кечқурун), «ДРУЖБА» (кеч соат 9-40 минутда), «СПУТНИК» (кеч 9 да).

Хўжа Насриддиннинг 12 қабри — НАВОИЙ номли, СОБИР РАҲИМОВ номли (кечқурун).

Бриллиантхўр — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 7 яримда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ГОСПЛАНИ ҲУЗУРИДАГИ САНОАТ ЭКОНОМИКАСИ БЮРОСИГА

экономистлар, ишлаб чиқаришни планлаштириш ва лойиҳа конструкторлик ташкилотининг биринчи группаси бўйича меҳнатни ташкил қилувчи **инженер-экономистлар**

КЕРАК

Тошкент шаҳар, А. Тўқай кўчаси, 2-уй, 5-қаватдаги 83-хонага мурожаат қилинсин.

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕКИСТОН ССР АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА

4 ва 5 февралда
Арам Хачатурян
СПАРТАК
премьераси

Музика раҳбари — бош дирижёр, СССР халқ артисти, Давлат мукофоти лауреати **Мухтор Ашрафий.**

Балетмейстер — **Иброҳим Юсупов.**

Рассом — Арманистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Давлат мукофоти лауреати **Ашот Мирзоян.**

РОЛЛАРДА:

Спартак — **В. Васильев.**
Эгина—СССР халқ артисти, Давлат мукофоти лауреати **Г. Измайлова.**
Фригия— Ўзбекистон ССР халқ артисти **Б. Қорнеева.**
Гармодий— **В. Корсунцев.**

Премьера кеч соат 7 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Украина ССР Фанлар академияси кибернетика институтининг дирекцияси, партия ва касаба союз ташкилотлари ва институт коллективи Аҳмад Алиевич Саримсоқовга ўғли

Комил Аҳмедович
САРИМСОҚОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор В3-02-49 дан В3-02-58 гача. Қўшимча телефонлар: секретариат—5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими—3-66; саноат, қурилиш бўлими—3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими—7-83; шаҳар хўжалиги бўлими—7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; хатлар ва оммавий ишлар бўлими —3-79; (шаҳар телефони —В3-65-57); фан ва олий ўқув юртлари бўлими —7-84; иллюстрация бўлими — 7-84; эълонлар бўлими —5-07; (шаҳар телефони— В3-81-42).

30 ЯНВАРЬ, 1967 й. Р. 06057. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр. № А-2319.